

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

10 ביולי 2013

787

ג' באב התשע"ג

עמוד

1124 . . . . . התשע"ג-2013 (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ג-2013 . . . . . הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ג-2013 . . . . .

1138 . . . . . התשע"ג-2013 (הוראת שעה), התשע"ג-2013 . . . . . הצעת חוק שירות אזורי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013 . . . . .

מבוא

מונחות בזה שתי הצעות חוק מטעם הממשלה: הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ג-2013 (להלן – הצעת חוק שירות ביטחון), והצעת חוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013 (להלן – הצעת חוק שירות אזרחי) (שתייהן יחד – הצעות החוק).

הצעות החוק גובשו על ידי ועדת השרים לעניין השוויון בנטל בשירות הצבאי, בשירות האזרחי ובשוק העבודה, בראשות השר יעקב פרי (להלן – ועדת השרים). ועדה זו הוקמה על ידי הממשלה ה-33 ביום כ"ז בניסן התשע"ג (7 באפריל 2013) (החלטה מס' 15 והחלטה מס' 25 מיום ד' באייר התשע"ג (14 באפריל 2013)) והוסמכה להכין בתוך 49 ימים טיוטת חוק אשר תקדם, בין השאר, את שילובם של חרדים בשירות הצבאי, בשירות האזרחי ובשוק העבודה.

הצורך בגיבוש ההסדר המוצע התעורר בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון בבג"ץ 6298/07 יהודה סלר ואח' נ' כנסת ישראל (טרם פורסם, 21.2.2012) (להלן – בג"ץ סלר) אשר קבע כי הכנסת אינה יכולה להאריך את תקופת תוקפו של חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 (להלן – חוק דחיית שירות), אשר הסדיר את נושא דחיית שירותם של תלמידי הישיבות משנת 2002 ועד חודש אוגוסט 2012, שכן ההסדרים שנכללו בו לא הביאו למימוש תכליותיו ועל כן נקבע כי הוא אינו חוקתי.

הרקע להסדרי החקיקה המוצעים

הסדר דחיית השירות של תלמידי ישיבה ש"תורתם אומנותם" מצוי במרכז הדיון הציבורי בישראל מראשית ימיה של המדינה. תחילתו של ההסדר בהוראתו של ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של ישראל, דוד בן-גוריון, בשנת 1949, לאפשר דחיית שירות צבאי למספר מצומצם של תלמידי ישיבות, 400 במספר. מטרת ההסדר אז היתה שמירת גחלת לימוד התורה בעם ישראל, גחלת אשר כמעט כבתה בשואה באירופה. במשך השנים שאלת גיוסם של תלמידי הישיבה הלכה ותפסה מקום מרכזי בשיח הציבורי והחברתי ככל שמספרם של המצטרפים להסדר דחיית השירות הלך וגדל.

לאורך השנים נעשו כמה ניסיונות להסדרת הנושא על ידי רשויות המדינה, ובית המשפט העליון נדרש לסוגיית הסדר הפטור לתלמידי ישיבות בעתירות שונות. נקודת מפנה משמעותית בפסיקת בית המשפט העליון ביחס לסוגיה חלה בבג"ץ 3267/97 רובינשטיין נ' שר הביטחון, פ"ד (נב) 481 (1998) (להלן – בג"ץ רובינשטיין). באותה פרשה נדונה הטענה ולפיה ההסדר הפוטר תלמידי ישיבות מחובת שירות צבאי אינו שוויוני בהיותו מפלה בין תלמידי הישיבות לבין קבוצת הרוב הנושאת בנטל השירות הצבאי ויש להפסיקו. בית המשפט העליון הכריע כי ההסדר הקיים פוגע בזכות לשוויון הנגזרת מהזכות החוקתית לכבוד, ולפיכך בהעדר הסמכה מפורשת בעניין בחקיקה ראשית, שר הביטחון אינו מוסמך להפעילו מכוח הסמכויות הכלליות הנתונות לו לפי סעיף 36 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן – חוק שירות ביטחון). בעקבות פסק הדין מינה שר הביטחון בחודש אוגוסט 1999 ועדה לגיבוש ההסדר הראוי בנושא גיוס תלמידי הישיבות, בראשות השופט בדימוס צבי טל (להלן – ועדת טל) והיא הגישה לשר הביטחון את המלצותיה. בעקבות המלצות האמורות חוקק בחודש אוגוסט 2002 חוק דחיית שירות. החוק הסמיך את שר הביטחון לדחות בצו, בשנה אחת בכל פעם, את מועד התייצבותו של מועמד לשירות ביטחון, אם הוא לומד בישיבה באופן סדיר בהיקף שנקבע ואינו עוסק בעיסוק נוסף, כמפורט בחוק. ועדת טל התייחסה בהמלצותיה לחלוקת הנטל בין חלקי החברה הישראלית ולטענות בדבר חוסר השוויון הגלום בהסדר הפטור משירות ביטחון. ועדת טל הגיעה למסקנה כי לא ניתן לפתור את אי-השוויון באופן מוחלט בשלב זה, אך המליצה על פתרונות זמניים שנועדו להביא לצמצום הדרגתי של אי-השוויון בין הציבורים, תוך התחשבות בצורכי האוכלוסייה החרדית ובחשיבותו של ערך לימוד התורה. הוצע לאפשר לתלמידי הישיבות המבקשים לצאת אל שוק העבודה לבחור באחת משלוש חלופות: שירות צבאי, שירות אזרחי או "שנת הכרעה" שבסימאה יוכל תלמיד הישיבה לבחור לחזור ללימודים בישיבה או באחת משתי חלופות

השירות – הצבאי או האזרחי. חוק דחיית שירות נחקק כ"הוראת שעה" לתקופה של חמש שנים, מחודש אוגוסט 2002. עוד נקבע בו כי בתום תקופת הוראת השעה תהיה הכנסת רשאית להאריך ולתקופות נוספות, עד חמש שנים כל אחת.

חוקתיותו של חוק דחיית שירות עמדה לדיון בבית המשפט העליון בשתי עתירות מרכזיות. בפעם הראשונה, נדרש בית המשפט להכריע בדבר חוקתיות חוק דחיית שירות בבג"ץ 6427/02 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' כנסת ישראל, פ"ד סא(1) 619 (2006) (להלן – בג"ץ התנועה לאיכות השלטון). בפרשה זו עמד בית המשפט העליון על הפגיעה הקשה בשוויון כחלק מן הזכות לכבוד האדם, שיוצר הסדר הפטור באותה מתכונת. אף שבית המשפט העליון הכיר בחשיבותו של ערך לימוד התורה ושימור הסדרי לימוד התורה של תלמידי ישיבות כשיקול לגיטימי וראוי, נקבע כי אין הם יכולים להעניק, הלכה למעשה, פטור לצעירים בני גיוס, נוכח עומק הפגיעה שבמתן הפטור ביחס לזכויות האדם הבסיסיות לחירות, לחיים ולכבוד.

אגב עריכת הניתוח החוקתי ולצד קביעה זו, עמד בית המשפט העליון על תכליותיו של חוק דחיית השירות:

"התכלית הראשונה הינה לעגן בחוק הסדר של דחיית שירות לתלמידי ישיבות אשר תורתם אומנותם והמבקשים ללמוד בישיבות. התכלית השנייה הינה להביא ליתר שוויון בחלוקת נטל השירות הצבאי בחברה הישראלית, במובן זה שיותר גברים בני הקהילה החרדית ישרתו בסופו של יום בשירות צבאי (רגיל או מיוחד), או לכל הפחות ישרתו שירות אזרחי. התכלית השלישית הינה הגברת השתתפותו של הציבור החרדי במעגל העבודה, בכך שיותר גברים בני הציבור החרדי ישתלבו בשוק העבודה בישראל. [...] התכלית הרביעית הינה להביא לתרון הדרגתי של הקשיים שהיו קיימים בהסדר דחיית השירות של תלמידי ישיבות, וזאת בדרך הדרגתית ובזהירות, ועל יסוד הסכמה רחבה וללא כפייה (שאינה אפקטיבית) של הגיוס". (סעיף 54 לחוות דעתו של נשיא בית המשפט העליון, השופט א' ברק).

תכליות שלובות אלה, הוכרו יחדיו כתכלית ראויה, שנועדה להביא לשינוי חברתי, אשר התרחשותו אינה בגדר הערכה תיאורטית אלא כזו הנבחנת במבחן החיים. מטעם זה נפסק כי יש לבחון את האמצעים שנבחרו להגשמת תכליותיו של החוק במבחן התוצאה. נוכח העובדה שחוק דחיית שירות לא הגשים את תכליותיו, פסק בית המשפט העליון בבג"ץ התנועה לאיכות השלטון, כי לא מתקיים קשר רציונלי בין מטרת החוק לאמצעים שנקבעו להגשמתו. ברם, הואיל ומדובר בשאלה חברתית סבוכה, החליט בית המשפט להשהות את הכרעתו זו ולתת לרשויות המדינה, לחברה הישראלית בכלל, ולחברה החרדית בפרט, פרק זמן נוסף לצורך הפנמת הסדרי החוק ודרכי ההגשמה של הוראותיו בטרם יכריע באשר לחוקתיות ההסדר. בהמשך להכרעת בית המשפט בעניין התנועה לאיכות השלטון, האריכה הכנסת את תוקפו של חוק דחיית שירות לחמש שנים נוספות.

בית המשפט העליון נדרש להכריע פעם נוספת בדבר חוקתיותו של חוק דחיית שירות בבג"ץ רסלה. בפרשה זו קבע בית המשפט העליון, כי אין להאריך את חוק דחיית שירות במתכונתו וזאת משום שהסדרים שנכללו בו לא הביאו למימוש תכליותיו, כפי שהוכרו בעניין התנועה לאיכות השלטון. בבג"ץ רסלה, עקב בית משפט אחר התקדמות רשויות המדינה ביישום הוראות החוק ופסק בדעת רוב, כי חוק דחיית שירות אינו מקיים את תנאי המידתיות שבפסקת ההגבלה ולפיכך אינו חוקתי. בבג"ץ רסלה נבחנה שאלת מידתיותו של החוק באמצעות בחינה דקדקנית של תוצאות הפעלת ההסדרים לפיו, ותוך סקירת נתוני ההשתלבות של תלמידי הישיבות בשירות הצבאי, בשירות האזרחי ובשוק העבודה. לנוכח היקפי השירות המצומצמים מזה והגידול במספר דחויי השירות מזה, קבע בית המשפט כי יישומו של החוק נכשל בשל חסמים שהיו טבעיים בו. נפסק כי חסרים אמות מידה ויעדים ברורים לקידום שילובם של תלמידי ישיבות בשירות צבאי או אזרחי, כי הללו חיוניים לגיבושו של הסדר אפקטיבי, וזאת מקום שבו לא נקבע בהסדר רכיב כלשהו של חובת שירות. בנסיבות אלה, הורה בית המשפט כי חוק דחיית שירות במתכונתו לא יוארך ותוקפו יפוג ביום י"ג באב התשע"ב (1 באוגוסט 2012).

בהמשך להכרעה זו ועם פקיעת חוק דחיית שירות התערור שוב וביתר שאת הצורך להסדיר בחקיקה ראשית את דחיית שירותם של תלמידי הישיבות, באופן שיביא ליתר שוויון בנשיאה בנטל השירות ולהשתלבות המגזר החרדי בשוק העבודה.

הסדרי החקיקה המוצעים

כאמור, ועדת השרים גיבשה שתי הצעות חוק. האחת, הצעת חוק שירות ביטחון והשנייה, הצעת חוק שירות אזרחי. יחד, הן מהוות את ההסדר החקיקתי לעניין גיוסם של תלמידי ישיבות, שנועד לכונן הסדר אפקטיבי העונה על החסמים והמגבלות שהיו טבועים בחוק דחיית שירות, והנשען על התכליות שהוכרו בפסקי הדין בבג"ץ התנועה לאיכות השלטון ובבג"ץ רסלר כפי שפורטו לעיל.

הצעות החוק מבקשות להסדיר את שילובם של תלמידי הישיבות בשירות משמעותי ובשוק העבודה, וזאת על ידי קביעת אבני דרך לתהליך הדרגתי, תוך מתן ביטוי למעמדו המיוחד של ערך לימוד התורה מזה ולצורך לצמצם את פערי השוויון בנשיאה בנטל מזה.

הצעת חוק שירות ביטחון

כדי לחולל את תהליך השילוב המבוקש, מבנה הצעת חוק שירות ביטחון תהליך תלת-שלבי, הנפרש על פני שלוש תקופות:

התקופה הראשונה, "תקופת ההסתגלות" – שתחל עם כניסת החוק לתוקפו ותימשך עד חודש יולי 2017. תקופה זו נועדה לעודד את שילובם של תלמידי ישיבות בשירות צבאי או אזרחי ובשוק העבודה, מתוך שיתוף פעולה וולונטרי ובלא כפיית חובת שירות. בהתאם לאמור מוצע בסעיף 14(א) להצעת חוק שירות ביטחון להקנות לשר הביטחון את הסמכות לדחות את שירותם של תלמידי ישיבות שבעת כניסת החוק לתוקפו גילם נע בין 18 ל-22, וזאת עד הגיעם לגיל 24, ואם לא יבחרו להשתלב באופן וולונטרי בשירות צבאי או אזרחי במהלך תקופה זו – מוצע להסמיך את שר הביטחון לפטור אותם מחובת שירות סדיר בהגיעם לגיל 24. עוד מוצע לקבוע בסעיף 14(ב) להצעת חוק שירות ביטחון, כי תלמידי ישיבות שבעת כניסת החוק לתוקפו מלאו להם 22 שנים לפחות, והיו דחויי שירות לפי חוק דחיית שירות, כנוסחו לפני פקיעתו, יוזמנו להתייצב לשם בחינת שילובם בשירות צבאי או אזרחי, ויוכלו לבחור אם להשתלב בשירות כאמור או שלא להשתלב בו. אם יבחרו שלא להשתלב באופן וולונטרי בשירות צבאי או אזרחי מוצע להסמיך את שר הביטחון לפטור אותם מחובת שירות סדיר.

במסגרת תקופת ההסתגלות, אשר כאמור לעיל נעדרת רכיב של חובת שירות, מוצע בסעיף 15 להצעת חוק שירות ביטחון, להטיל על הממשלה לפעול להגדלה הדרגתית של המתגייסים לשירות צבאי ולשירות אזרחי מקרב הציבור החרדי, ולקבוע לשם כך, בין השאר, יעדי גיוס שנתיים. יצוין כי במסגרת דיוני ועדת השרים נדון הצורך לקבוע במסגרת החלטת ממשלה שתלווה את הצעות החוק, את האופן שבו ייעשה שימוש בתמריצים תומכים ואת אמצעי האכיפה והפיקוח על לימוד בישיבה של דחויי השירות, במטרה לייצר כלים ותמריצים שיש בהם כדי להביא לגידול משמעותי בשיעורי הגיוס במהלך תקופת ההסתגלות.

כמו כן מוצע מנגנון להארכת תקופת ההסתגלות. במטרה להביא לצמצום הפערים בנשיאה בנטל תוך מתן כבודה לקידום התהליך בדרך מוסכמת ובשיתוף פעולה, מוצע לקבוע כי עמידה ביעדי הגיוס משנה לשנה, מחדש יולי 2017, תביא להארכת משכה של תקופת ההסתגלות ולדחיית כניסתה לתוקף של חובת הגיוס. בהתאם לאמור מוצע בסעיף 16 להצעת חוק שירות ביטחון להסמיך את שר הביטחון להמשיך ולדחות את שירותם של תלמידי ישיבות המבקשים זאת עד הגיעם לגיל 26, אם מושג יעד הגיוס השנתי בכל שנה נתונה, מחדש יולי 2017.

התקופה השנייה, "תקופת הביניים" – מחדש יולי 2017, ואם לא תושג עמידה ביעדי הגיוס באופן וולונטרי, כפי שצוין לעיל. בתקופה זו תחול חובת גיוס כללית על תלמידי הישיבות, למעט 1,800 תלמידים "מתמידים" ו-300 תלמידי ישיבות ציוניות גבוהות, שיהיו זכאים להמשיך ולדחות את שירותם עד הגיעם לגיל 26, אז יהיה שר הביטחון רשאי לפטור אותם מחובת שירות. במהלך התקופה השנייה יהיה רשאי שר הביטחון לדחות את שירותם של כלל תלמידי הישיבות, משנה לשנה, עד הגיעם לגיל 21. אז יהיו חייבים בגיוס, ואולם בדומה להסדר החל בעניין זה בתקופת ההסתגלות, תוענק לפוקד הסמכות להפנות אותם גם לשירות אזרחי אם יסכימו לכך, והכול לפי ההסדר הקבוע בסעיף 5 להצעת חוק שירות ביטחון. הטיפול בשילובם של תלמידי ישיבות לפי ההסדר המוצע בתקופה השנייה ייעשה ביחס לתלמידי ישיבות שטרם מלאו להם 18 ביום כניסת החוק לתוקפו.

התקופה השלישית, "תקופת הקבע" – מוצע כי סמכות שר הביטחון לדחות את שירותם של תלמידי הישיבות עד גיל 21 ומתן האפשרות לביצוע שירות אזרחי, ייקבעו בהוראת שעה, שתוקפה יפקע בסוף חודש יוני 2020. כך, אם לא יחוקק אחרת, מחודש יולי 2020, תחול חובת גיוס לשירות סדיר על כלל תלמידי הישיבות בהגיעם לגיל 18, למעט תלמידי ישיבות מתמידים ותלמידי ישיבות גבוהות ציוניות (ר' סעיף 13 להצעת חוק שירות ביטחון). עם זאת, ככל שתמשיך ותושג עמידה ביעדי הגיוס באופן וולונטרי, משנה לשנה, כפי שצוין לעיל, תידחה כניסתה לתוקף של חובת הגיוס גם בתקופת הקבע ושילובם של תלמידי ישיבות בשירות צבאי ייעשה מתוך שיתוף פעולה.

הצעת חוק השירות האזרחי

אף שההסמכה החקיקתית להפניה לשירות אזרחי נקבעה כבר בשנת 2002 במסגרת סעיף 6 לחוק דחיית שירות, התקנות מכוח הסעיף שהיו דרושות להפעלת מערכת השירות האזרחי הותקנו רק בשנת 2007. לאחר פקיעתו של חוק דחיית שירות ומתוך הנחה כי עתיד להיקבע הסדר חקיקתי אחר שבו ייכלל מנגנון ההפניה לשירות האזרחי, היה צורך לקבוע הוראות ביצוע לשימור מערכת השירות האזרחי. לשם כך, החליטה הממשלה בהחלטה ממשלה מס' 5275, מיום כ"ה בכסלו התשע"ג (9 בדצמבר 2012) לקבוע את תנאי הפעלתו של השירות האזרחי במסגרת מצומצמת של "שירות אזרחי משמר", אשר פעל בקירוב ובמגבלות סמכויותיה של הממשלה, בהתאם לכללי השירות האזרחי שבוצע מכוח חוק דחיית שירות. השירות האזרחי המשמר אפשר הצטרפות משרתים חדשים לשורותיו, בהיקפים הדרושים לשימור מערכת השירות האזרחי עד לחקיקת הסדר חדש תחת חוק דחיית שירות שפקע. בהצעת חוק שירות אזרחי, מוצע לעגן את ההסדרים לביצוע שירות אזרחי על ידי תלמידי ישיבות וקבועים בה הכללים להפעלתו, הכללים להכרה בגופים מפעילים, ותפקידה של הרשות לשירות אזרחי.

בעקבות קביעות בית המשפט העליון בבג"ץ רסלר ביחס לשירות האזרחי, מוצע להאריך את משך השירות האזרחי בכ- 50% ולפעול להוספת מסלולי שירות איכותיים ומשמעותיים לצורך ביצוע שירות אזרחי משמעותי.

הצעת חוק השירות האזרחי נועדה לאפשר קליטה מיידית של משרתים לשירות אזרחי, וקידומה המהיר יאפשר לשמר את רצף הפעלתו של השירות האזרחי המהווה חלק מהסדר החקיקתי הכולל.

יצוין כי הצעת החוק אינה מטפלת בהיבטים רבים הנוגעים להסדרה כוללת ומלאה של תחום השירות האזרחי והלאומי, וזאת, בין השאר, בשל עיגון הסדרים משלימים אלה בהצעת החוק הממשלתית שגובשה בעניין זה על ידי הממשלה ה-32 – הצעת חוק שירות אזרחי, התשע"ב–2012 (ה"ח הממשלה, התשע"ב, עמ' 539) (להלן – הצעת חוק שירות אזרחי – התשע"ב). קידומה של הצעת חוק שירות אזרחי – התשע"ב, אם תוחל עליה רציפות לפי חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993, יחד עם הצעת החוק הנוכחית יביאו להסדרה מלאה ושלמה של תחום השירות האזרחי ההתנדבותי. אם לא יוחל דין רציפות על הצעת חוק שירות אזרחי – התשע"ב, יהיה צורך בקידומו של תיקון חקיקה לקביעת הוראות משלימות להצעת חוק השירות האזרחי, המוצעת.

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ג-2013

פרק א': תיקון חוק שירות ביטחון

1. תיקון סעיף 15 בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 15 –
- (1) בפסקה (1), במקום "שלושים חודשים" יבוא "שלושים ושניים חודשים";
- (2) בפסקה (2), במקום "עשרים וארבעה חודשים" יבוא "עשרים ושישה חודשים", ובמקום "שמונה עשר חודשים" יבוא "עשרים חודשים";
- (3) בפסקה (3), במקום "שנים עשר חודשים" יבוא "ארבעה עשר חודשים".
2. בסעיף 16 לחוק העיקרי –
- (1) בפסקה (1), במקום "עשרים וארבעה חודשים" יבוא "עשרים ושמונה חודשים" ובמקום "שמונה עשר חודשים" יבוא "עשרים ושניים חודשים";
- (2) בפסקה (2), במקום "שנים עשר חודשים" יבוא "שישה עשר חודשים".
3. בסעיף 20(ב) לחוק העיקרי, אחרי "בהתאם לסעיף 36" יבוא "או בהתאם להוראות פרק ג'1".

ד ב ר י ה ס ב ר

במקום 24 חודשים, מיום י"ד בתמוז התשע"ה (1 ביולי 2015). צמצום הפערים בין משכי השירות של נשים וגברים לארבעה חודשים בלבד, יוביל להסרת חסם משמעותי בפני איוש תפקידים שונים על ידי נשים, חסם אשר נוצר, בין השאר, בשל ההבדלים המשמעותיים בין משכי השירות שלהם, ואשר היה בו כדי לפגוע בשוויון ההזדמנויות המגדרי. המהלך של צמצום הפערים בין משכי השירות של גברים ונשים, הוא חלק מבחינתו של מהלך כולל להרחבת ההכשרות המשותפות לנשים ולגברים, איחוד תהליכי המיון כך שיותאמו למערך ותפקיד ולא למגדר, וכל זאת כדי לאפשר לקדם את שילובן של נשים בתפקידים ובמערכים נוספים.

עוד מוצע לשנות בהתאמה את משך השירות הסדיר של קבוצות מיוחדות, ובכלל זה רופאים ועולים בגילאים מסוימים, המנויות בסעיפים 15 ו-16 לחוק העיקרי, שלהן נקבע משך שירות סדיר שונה.

סעיף 3 בעקבות הוספת פרק ג'1 לחוק שירות ביטחון, בסעיף 5 להצעת החוק, והסמכות שניתנה לשר הביטחון לדחות את שירותו של תלמיד ישיבה לפי פרק זה, מוצע לתקן את סעיף 20 לחוק שירות ביטחון, הקובע את תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר, כך שיתחשב גם בדחיית שירות שניתנה לפי פרק ג'1 המוצע.

סעיפים כחלק מהסדרת נושא גיוסם של תלמידי הישיבות, ובמטרה להביא ליתר שוויון בחלוקת נטל השירות הצבאי בין גברים המשרתים לאלה שאינם משרתים, מוצע לקצר את משך השירות לגברים ב-4 חודשים.

חוק שירות ביטחון קובע כי משך השירות הסדיר לגברים הוא 30 חודשים. עם זאת, בשנת 1995 נחקק חוק שירות ביטחון (הוראת שעה), התשנ"ה-1995 (להלן – הוראת השעה), המאריך את משך השירות לגברים ומעמיד אותו על 36 חודשים. הוראת שעה זו הוארכה מעת לעת, ולאחרונה עד יום ג' בתמוז התשע"ד (1 ביולי 2014) (ר' ס"ח התשע"ג, עמ' 58).

בסעיף 9 להצעת החוק מוצע להאריך את הוראת השעה עד יום י"ג בתמוז התשע"ה (30 ביוני 2015).

בסעיפים 1 ו-11 להצעת החוק מוצע לקבוע כי מיום י"ד בתמוז התשע"ה (1 ביולי 2015) יקוצר משך השירות לגברים ויעמוד באופן קבוע על 32 חודשים.

במקביל, בשל צורכי הצבא ובמטרה לקדם היבטים של שוויון הזדמנויות מגדרי במסגרת השירות הצבאי, מוצע לקבוע, בסעיפים 2 ו-11 להצעת החוק, כי משך השירות הסדיר לנשים יוארך ויעמוד על 28 חודשים.

¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107; התשע"ב, עמ' 218.

"ישיבות הסדר 22א. (א) בסעיף זה –

"ישיבת הסדר" – ישיבה שמתקיימים בה לימודים תורניים, המיועדת למשרתים בשירות משולב והכלולה ברשימת ישיבות ההסדר שקבע לענין זה שר הביטחון לפי סעיף קטן (ד);

"שירות משולב" – שירות סדיר המשלב פרק זמן או פרקי זמן של שירות צבאי פעיל ופרק זמן או פרקי זמן של לימוד בישיבת הסדר בתנאים של שירות בלא תשלום.

(ב) יוצא צבא רשאי לשרת בשירות משולב ובלבד שהוא עומד בתנאים שנקבעו בפקודות הצבא ובקשתו אושרה על פי הכללים שנקבעו בפקודות אלה.

(ג) תקופת השירות המשולב לא תפחת מתקופת השירות הסדיר שיוצא צבא חייב בה לפי חוק זה, בתוספת של 12 חודשים.

(ד) שר הביטחון יגבש את רשימת ישיבות ההסדר לענין סעיף זה, בהתאם לאמות מידה שיקבע בתקנות; קביעת ישיבות ההסדר תיעשה בהתחשב בהמלצות ועד הישיבות בארץ ישראל ובהמלצות איגוד ישיבות ההסדר; רשימת ישיבות ההסדר תפורסם באתר האינטרנט של אגף כוח האדם בצבא הגנה לישראל ותופקד לעיון הציבור בכל לשכות הגיוס האזוריות.

(ה) שר הביטחון יקבע את הכללים להפעלת השירות המשולב ואת אמות המידה לאישור בקשות לפי סעיף זה, ובלבד שפרק הזמן הכולל של שירות צבאי פעיל במסגרת השירות המשולב, לא יפחת מ-17 חודשים.

(ו) תקנות לפי סעיף זה יותקנו באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת."

ד ב ר י ה ס ב ר

זמן של שירות צבאי פעיל ופרקי זמן של לימודים בישיבת ההסדר, בתנאים של שירות בלא תשלום. מוצע לקבוע כי תקופת השירות המשולב לא תפחת מתקופת השירות הסדיר על פי חוק שירות ביטחון בתוספת של 12 חודשים. עוד מוצע להסמיך את שר הביטחון לקבוע את משך השירות הצבאי הפעיל במסגרת ישיבות ההסדר, ובלבד שלא יפחת מ-17 חודשים. תקופה זו נקבעה בשים לב לכך שבמהלך תקופת ההסתגלות, כפי שצוין לעיל במבוא לדברי ההסבר, רשאי שר הביטחון להמשיך ולדחות את שירותם הצבאי של כלל תלמידי הישיבות עד הגיעם לגיל 24 ולאחר מכן לפטור אותם משירות סדיר. על פי המוצע שר הביטחון יהיה רשאי להאריך את משך השירות הצבאי הפעיל, ובכך תישמר הגמישות הדרושה להתאמת משך השירות האמור לשונייים שיחולו במהלך השנים בהסדיר הגיוס של תלמידי הישיבות.

סעיף 4 הסמכות לקיום מסלול ישיבות ההסדר נקבעה בחוק דחיית שירות ובפקודות הצבא. עם פקיעתו של חוק דחיית שירות, מוצע לעגן שוב את מסלולי השירות של ישיבות ההסדר בחקיקה ראשית – במסגרת סעיף 22א לחוק שירות ביטחון.

לענין זה מוצע להסמיך את שר הביטחון לגבש את רשימת ישיבות ההסדר בהתאם לאמות מידה שיקבע בתקנות שיאשרו על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. רשימה זו תגובש בהתחשב בהמלצות איגוד ישיבות ההסדר, וכן – במטרה לאפשר את שילובן של ישיבות הסדר חרדיות במסלול ההסדר – גם בהתחשב בהמלצות ועד הישיבות בארץ ישראל.

ישיבת הסדר מוגדרת על פי הסעיף המוצע כישיבה שמתקיימים בה לימודים תורניים, המיועדת למשרתים בשירות משולב. תקופת השירות המשולב כוללת פרקי

"פרק ג' 1: שילוב תלמידי ישיבות

הגדרות 26ב. בפרק זה –

"ישיבה" – ישיבה או כולל שמתקיימים בהם לימודים תורניים, והכלולים ברשימה שגיבש לעניין זה שר הביטחון לפי סעיף 26ט;

"ישיבה גבוהה ציונית" – ישיבה שנכללה ברשימה לפי סעיף 26ט בהתחשב בהמלצות איגוד הישיבות הגבוהות הציוניות;

"שנת גיוס" – שנה המתחילה ב-1 ביולי והמסתיימת ב-30 ביוני;

"תנאים לדחיית שירות" – התנאים המנויים בסעיף 26ח.

26ג. (א) שר הביטחון רשאי, לבקשת מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה, לדחות, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר, אם מצא כי מתקיימים לגבי התנאים לדחיית שירות וראה לנכון לעשות כן בהתחשב בצורכי הביטחון ובהיקף הכוחות הסדירים.

דחיית שירות לתלמידי ישיבה עד גיל 21

(ב) צו דחיית שירות לפי סעיף זה יינתן לתקופה שלא תעלה על שנה אחת.

(ג) שר הביטחון רשאי לחזור ולתת למיועד לשירות ביטחון כאמור בסעיף קטן (א) צו דחיית שירות לפי סעיף זה, עד הגיעו לגיל 21.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 26ט המוצע): כמו כן מוצע לקבוע הגדרה ל"שנת גיוס", המוגדרת לפי מחזורי הגיוס הנהוגים בצבא הגנה לישראל מ-1 ביולי של שנה נתונה ועד ה-30 ביוני של השנה העוקבת, ולהגדיר "תנאים לדחיית שירות" כתנאים המפורטים בסעיף 26ח לחוק שירות ביטחון, כנוסחו המוצע.

לסעיף 26ג המוצע

מוצע להסמיך את שר הביטחון, לבקשת מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה, לדחות, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר אם מצא כי מתקיימים לגבי התנאים לדחיית שירות הקבועים בסעיף 26ח המוצע, ואם ראה לנכון לעשות כן בהתחשב בצורכי הביטחון ובהיקף הכוחות הסדירים. שר הביטחון יהיה רשאי לדחות מדי שנה בשנה את התייצבותו לשירות סדיר של תלמיד ישיבה כאמור עד הגיעו לגיל 21.

עוד מוצע להעניק לשר הביטחון סמכות לקבוע כללים לעניין אופן הפעלת השירות המשולב ואמות מידה לאישור הבקשות של המבקשים להיכלל בהסדר זה.

כדי ליצור רצף בהפעלת מסלולי ההסדר מוצע לקבוע, בסעיף 14(ו) להצעת החוק, כי ישיבות הסדר שהוכרו על ידי שר הביטחון לפי סעיף 8 לחוק דחיית שירות יהיו מוכרות כשיבות הסדר לפי הסעיף המוצע עד תום שנה מיום תחילתו של החוק המוצע (ר' דברי הסבר לסעיף 14(ו) המוצע).

סעיף 5 מוצע לכלול בחוק שירות ביטחון את פרק ג' אשר יסדיר את התנאים לשילובם ההדרגתי של תלמידי הישיבות בשירות צבאי ובשירות אזרחי, וזאת לצד הוראותיה של הצעת חוק השירות האזרחי.

לסעיף 26ב המוצע

מוצע לקבוע הגדרות למונחים המרכזיים ליישום הוראות פרק ג' המוצע. במסגרת הסעיף המוצע מוצע לקבוע את הגדרת "ישיבה" ובכלל זה את הגדרת "ישיבה גבוהה ציונית", ששר הביטחון רשאי לדחות את שירותם הסדיר של תלמידיהן לפי הפרק המוצע (ר' גם דברי הסבר

קריאה לשירות סדיר 26ד. (א) מיועד לשירות ביטחון שמועד התייצבותו לשירות סדיר נדחה לגיל 21 לפי סעיף 26ג, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב במקום ובזמן שהפוקד או מי שהוא הסמיך לכך קבע בצו, לצורך בדיקת התאמתו לשרת בשירות ביטחון; מי שנקרא להתייצב בצו לפי סעיף קטן זה חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו בצו כאמור.

(ב) מצא הפוקד כי מיועד לשירות ביטחון כאמור בסעיף קטן (א) מתאים לשרת בשירות ביטחון, רשאי הפוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב, בתוך התקופות הנזכרות בסעיף 20, לשירות סדיר, במקום ובזמן שקבע הפוקד או מי שהוא הסמיך לכך, בצו, והמיועד לשירות ביטחון חייב להתייצב כאמור.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי הפוקד להפנות את המיועד לשירות ביטחון לשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי חוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013² (בפרק זה – חוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות); הסכים המיועד לשירות ביטחון להפנייתו כאמור, ידחה שר הביטחון, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר לצורך ביצוע השירות האזרחי; לא הסכים המיועד לשירות ביטחון להפנייתו כאמור, יחולו עליו הוראות סעיף קטן (ב).

פטור משירות סדיר 26ד. (א) מי ששירת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי חוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות וניתן לו אישור על השלמת השירות לפי סעיף 8 לחוק האמור, יפטור אותו שר הביטחון, בצו, מחובת שירות סדיר.

(ב) הופסק שירותו האזרחי של מיועד לשירות ביטחון לפי הוראות סעיף 18 לחוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות, יחולו עליו הוראות סעיף 26ד(ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

הישיבה את שירותו האזרחי וניתן לו אישור על השלמת השירות האזרחי לפי החוק המוצע האמור, יפטור אותו שר הביטחון משירות סדיר. לא ראה לנכון הפוקד להפנות תלמיד ישיבה לשירות אזרחי או שתלמיד הישיבה לא הסכים לשרת בשירות האזרחי או שלא עמד בתנאי מתנאי השירות האזרחי ושירותו האזרחי הופסק, יתייצב לשירות סדיר, בהתאם להחלטת הפוקד ולסעיפים 37 ו-38 לחוק שירות ביטחון, כנוסחם המוצע בסעיפים 6 ו-7 להצעת החוק.

מסלול השירות האזרחי נועד לאפשר שילוב תלמידי ישיבות בשירות חלופי, באופן מדורג ותהליכי, ותוך ניסיון ליצור ערוצים נוספים לנשיאה בנטל שיקלו על צמצום פערי השוויון בנשיאה בנטל. מאחר שמתן האפשרות לשרת בשירות אזרחי ניתנת לתלמידי הישיבות בלבד, מוצע בסעיף 13(א) להצעת החוק לקבעה כהוראת שעה לתקופה של שבע שנים.

תיקבע כהוראת שעה לתקופה של שבע שנים (ר' סעיף 13 להצעת החוק). שבסופה יהיה ניתן לשוב ולבחון מחדש את אפשרות דחיית גיוסם של כלל תלמידי הישיבות, בשים לב לנסיבות באותה העת.

לסעיפים 26ד ו-26ה המוצעים

מוצע לקבוע כי תלמיד ישיבה שמועד התייצבותו לשירות סדיר נדחה לגיל 21 לפי סעיף 26ג המוצע יתייצב, בהתאם לדרישת הפוקד, למיון לשירות ביטחון ולאחר מכן יתייצב לשירות סדיר. מוצע להסמיך את הפוקד לדחות את שירותו הצבאי של תלמיד ישיבה לצורך הפנייתו לשירות אזרחי בהתאם להוראותיה של הצעת חוק שירות אזרחי, אם תלמיד הישיבה הסכים לכך. הסכים תלמיד הישיבה להשתלב בשירות האזרחי, ידחה שר הביטחון בצו את מועד התייצבותו לשירות סדיר לצורך ביצוע השירות האזרחי, עד שישלים את השירות האזרחי בהתאם לתנאי חוק השירות האזרחי המוצע ותקנותיו. השלים תלמיד

² ר' הצעת חוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013, המתפרסמת בחוברת זו.

(א) על אף הוראות סעיף 26ד, מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה שאינה ישיבה גבוהה ציונית, אשר פוקד רשאי לקרוא לו לשירות לפי הסעיף האמור, רשאי שר הביטחון, לפי בקשת המיועד כאמור, לדחות, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר, אם מצא כי מתקיימים לגביו התנאים לדחיית שירות וראה לנכון לעשות כן בהתחשב בצורכי הביטחון ובהיקף הכוחות הסדירים.

(ב) צו דחיית שירות לפי סעיף זה יינתן לתקופה שלא תעלה על שנה אחת.

(ג) שר הביטחון רשאי לחזור ולתת למיועד לשירות ביטחון כאמור בסעיף קטן (א) צו דחיית שירות לפי סעיף זה, עד הגיעו לגיל 26.

(ד) מספר המיועדים לשירות ביטחון ששירותם יידחה לראשונה לפי סעיף זה לא יעלה, בכל שנת גיוס, על 1,800.

(ה) קביעת תלמידי הישיבה ששירותם יידחה לפי סעיף זה (בסעיף זה – תלמידי ישיבה מתמידים) תיעשה בשים לב לרשימת תלמידי הישיבות שיציע ועד הישיבות בארץ ישראל, לשר הביטחון, עד 1 באוגוסט שקדם לתחילת שנת הגיוס; ועד הישיבות יצרף לרשימה כאמור את אמות המידה שלפיהן נקבעה הרשימה; לא הציע ועד הישיבות רשימה כאמור עד 1 באוגוסט שקדם לתחילת שנת הגיוס או סבר שר הביטחון כי אין לקבל רשימה שהוצעה כאמור, ייקבעו תלמידי הישיבה המתמידים באותה שנת גיוס באופן שיקבע שר הביטחון בתקנות לפי סעיף 26(א)(3).

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 126 המוצע

מוצע לקבוע כי על אף האמור בסעיף 26ד המוצע (המסמך פוקד לקרוא לתלמיד ישיבה ששירותו נדחה עד גיל 21, להתייצב למיון לשירות ביטחון) רשאי שר הביטחון להמשיך ולדחות מדי שנה בשנה את שירותם של עד 1,800 תלמידי ישיבה מתמידים, בתנאי שימשיכו בלימודיהם עד הגיעם לגיל 26 ויעמדו בכל תנאי דחיית השירות הקבועים בסעיף 26 המוצע. נדחה שירותו של תלמיד ישיבה כאמור עד הגיעו לגיל 26, רשאי שר הביטחון לפטור אותו משירות סדיר. פקע תוקפו של צו דחיית שירות בטרם הגיע המיועד לשירות ביטחון לגיל 26 יתייצב תלמיד הישיבה למיון לשירות ביטחון לפי הוראות סעיף 26 המוצע.

מוצע כי קביעת תלמידי הישיבה המתמידים תיעשה על ידי שר הביטחון בשים לב לרשימת התלמידים שיציע ועד הישיבות בארץ ישראל. אם לא הוצעה רשימה כאמור על ידי ועד הישיבות בארץ ישראל עד ל-1 באוגוסט

שקדם לתחילת שנת הגיוס או אם סבר שר הביטחון שאין לקבל רשימה שהוצעה, ייקבעו תלמידי הישיבה המתמידים באותה שנת גיוס באופן שיקבע שר הביטחון בתקנות לפי סעיף 26(א)(3) המוצע.

דחיית השירות לתלמידי ישיבות מתמידים מעגנת בחקיקה ראשית את ההסדר הראשוני שבמסגרתו ניתנת הגנה לערך לימוד תורה, וזאת תוך מתן בכורה להפעלת מנגנון ההכרה בתלמידי הישיבות בדרך המעוררת את שיתוף הפעולה עם הקהילה החרדית בקביעת זהותם של אלה הראויים בעיניה להכרה כמתמידים. בשים לב לערכה של הזכות להיכלל ברשימת המתמידים בעבור הפרט, מוצע לחייב את ועד הישיבות לפרט, לצד רשימת השמות שיציע, את אמות המידה שלפיהן נקבעה, ולהותיר לשר הביטחון את שיקול הדעת הדרוש להכרעה בדבר קבלת הרשימה שהוצעה וסבירות אמות המידה לעיצובה כאמור.

(ו) נדחה שירותו של מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה מתמיד לפי הוראות סעיף זה, מזמן לזמן, עד הגיעו לגיל 26, רשאי שר הביטחון לפטור אותו, בצו, מחובת שירות סדיר; פקע תוקפו של צו דחיית שירות שניתן לפי סעיף זה בטרם הגיע המיועד לשירות ביטחון לגיל 26, ולא הוארך הצו – יחולו על המיועד הוראות סעיף 26.

(א) על אף הוראות סעיף 26, מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה גבוהה ציונית, אשר פוקד רשאי לקרוא לו לשירות לפי הסעיף האמור, רשאי שר הביטחון, לפי בקשת המיועד כאמור, לדחות, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר אם מצא כי מתקיימים לגביו התנאים לדחיית שירות וראה לנכון לעשות כן בהתחשב בצורכי הביטחון ובהיקף הכוחות הסדירים.

(ב) מספר המיועדים לשירות ביטחון ששירותם ידחה לראשונה לפי סעיף זה לא יעלה, בכל שנת גיוס, על 300.

(ג) קביעת תלמידי הישיבה ששירותם ידחה לפי סעיף זה תיעשה בשים לב לרשימת תלמידי הישיבות הגבוהות הציוניות שיציע איגוד הישיבות הגבוהות הציוניות, לשר הביטחון, עד 1 באוגוסט שקדם לתחילת שנת הגיוס.

(ד) הוראות סעיף 126(ב), (ג) ו-(ו) יחולו לעניין דחיית שירות לפי סעיף זה, בשינויים המחויבים.

(א) לא יינתן צו דחיית שירות לפי פרק זה אלא למיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה שמתקיימים בו כל אלה:

דחיית שירות לתלמידי ישיבות גבוהות ציוניות עד גיל 26

תנאים לדחיית שירות

ד ב ר י ה ס ב ר

– תלמיד הישיבה אינו עוסק בעיסוק נוסף כהגדרתו בסעיף המוצע.

– תלמיד הישיבה קיים את חובותיו לפי חוק שירות ביטחון, ובכלל זה התייצב לרישום ולבדיקה רפואית לפי סעיפים 3 ו-5 לחוק שירות ביטחון.

– תלמיד הישיבה הצהיר שהוא עומד בתנאים המפורטים לעיל.

– צורף תצהיר מטעם ראש הישיבה שלפיו תלמיד הישיבה לומד בישיבה לימודים תורניים בהיקף כמצוין לעיל וכן צורפה התחייבות מטעם ראש הישיבה להודיע לפוקד בתוך 14 ימים אם יחדל להתקיים בתלמיד הישיבה התנאי האמור.

עוד מוצע להקנות לשר הביטחון, סמכות לקבוע בתקנות תנאים מוקדמים נוספים לדחיית שירות וחובות דיווח נוספות אשר יחולו על ראשי הישיבות.

תלמיד הישיבה אשר יחזור ויבקש צו דחיית שירות לשם לימוד תורה לפי פרק ג' המוצע יצרך מחדש לכל בקשה כאמור תצהירים והתחייבויות כאמור לעיל.

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע כי שר הביטחון יהיה רשאי להמשיך ולדחות מדי שנה בשנה את שירותם של עד 300 תלמידי ישיבות גבוהות ציוניות, בתנאים דומים לתנאים שנקבעו ביחס לתלמידי ישיבות מתמידים. קביעת תלמידי הישיבות הגבוהות הציוניות כאמור תיעשה על ידי שר הביטחון בשים לב לרשימת התלמידים שיציע איגוד הישיבות הגבוהות הציוניות, וזאת באופן הנותן ביטוי לחשיבות שימור ערך הלימוד התורני בקרב הורם הציוני- דתי שאליו משתייכות הישיבות הגבוהות הציוניות.

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע את התנאים המצטברים לדחיית שירות לפי פרק ג', והם:

– תלמיד הישיבה לומד בישיבה לימודים תורניים בהיקף שלא יפחת מ-45 שעות, למעט בתקופות חופשה שקבע שר הביטחון, אלא אם כן ישתלב בהכשרה תעסוקתית מיועדת שאישר שר הכלכלה, כהגדרתה בסעיף המוצע, שאז יופחתו מהיקף שעות הלימוד בישיבה מספר השעות שבהן נמצא תלמיד הישיבה בהכשרה כאמור אך לא יותר מ-15 שעות בשבוע.

(1) הוא לומד בישיבה לימודים תורניים, באופן סדיר, בהיקף שלא יפחת מארבעים וחמש שעות בשבוע, למעט בתקופות חופשה שקבע שר הביטחון, ואולם בתקופה שבה המיועד לשירות ביטחון נמצא בהכשרה תעסוקתית מיועדת יופחת מהיקף השעות כאמור מספר השעות שבהן הוא נמצא בהכשרה התעסוקתית אך לא יותר מחמש עשרה שעות בשבוע;

(2) הוא אינו עוסק בכל עיסוק נוסף על לימודיו בישיבה;

(3) הוא קיים את חובותיו לפי חוק זה ובכלל זה התייצב לרישום ולבדיקה רפואית לפי סעיפים 3 ו-5;

(4) הוא הצהיר, בתצהיר בכתב שניתן בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971³ (בסעיף זה – פקודת הראיות), כי מתקיימים בו התנאים שבפסקאות (1) עד (3);

(5) ראש הישיבה שבה הוא לומד אישה, בתצהיר בכתב שניתן בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות, כי מתקיים במיועד לשירות ביטחון התנאי שבפסקה (1), והתחייב כי אם יחדל להתקיים במיועד התנאי האמור, יודיע על כך לפוקד בתוך 14 ימים;

(6) מתקיימים בו תנאים מוקדמים נוספים שקבע שר הביטחון לפי סעיף 26(א)(2).

(ב) שר הביטחון רשאי לקבוע חובות דיווח נוספות אשר יחולו על ראשי הישיבות, הדרושות לצורך יישום הוראות פרק זה.

(ג) ביקש מיועד לשירות ביטחון לחזור ולקבל צו דחיות שירות לפי פרק זה, יצרף מחדש לכל בקשה כאמור תצהירים והתחייבות כאמור בסעיף קטן (א)(4) ו-5.

(ד) בסעיף זה –

”הכשרה תעסוקתית מיועדת” – השכלה או הכשרה שאישר שר הכלכלה, המיועדת לקידום שילובם המקצועי בתעסוקה של תלמידי ישיבה ששירותם נדחה לפי הוראות פרק זה, לרבות פעילות הכוונה מקצועית; לעניין זה, ”השכלה” – לימודי תכנית היסוד בהגדרתה בחוק חינוך ממלכתי, התשי”ג-1953⁴, כולה או חלקה, או השכלה אחרת שאישר שר הכלכלה על פי אמות מידה שקבע בתקנות בשים לב לצורכי הצבא, ובלבד שהלימודים אינם לקראת תואר מוכר כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי”ח-1958⁵.

ד ב ר י ה ס ב ר

לקידום שילובם המקצועי בתעסוקה של תלמידי ישיבה ששירותם נדחה לפי הוראות פרק ג' המוצע לרבות

לעניין סעיף זה מוצע להגדיר ”הכשרה תעסוקתית מיועדת” – כהכשרה שאישר שר הכלכלה המיועדת

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

⁴ ס”ח התשי”ג, עמ' 135.

⁵ ס”ח התשי”ח, עמ' 191.

“עיסוק” – כל עבודה שמקובל לקבל בעבודה שכר, בין שהיא נעשית בשכר ובין שנעשית שלא בשכר, למעט הכשרה תעסוקתית מיועדת, ולרבות כל עיסוק אחר שקבע שר הביטחון.

רשימת הישיבות 26ט. (א) שר הביטחון יגבש את רשימת הישיבות המוכרות לעניין פרק זה, בהתאם לאמות מידה שיקבע בתקנות; קביעת רשימת הישיבות תיעשה בהתחשב בהמלצות ועד הישיבות בארץ ישראל ובהמלצות איגוד הישיבות הגבוהות הציוניות.

(ב) רשימת הישיבות תפורסם באתר האינטרנט של אגף כוח האדם בצבא הגנה לישראל ותופקד לעיון הציבור בכל לשכות הגיוס האזוריות.

מניעת פגיעה במעמדה של יוצא צבא אישה 26ז. לא ייפגע כבודה, מעמדה ושילובה של יוצא צבא אישה בשירות ביטחון בשל שירותם של תלמידי ישיבות בשירות ביטחון לפי פרק זה.

דיווח 26יא. (א) שר הביטחון ידווח לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, אחת לשנה, לגבי השנה שחלפה, בעניינים אלה:

- (1) מספר המתייצבים לשירות סדיר בכלל, ומספר המתייצבים כאמור מקרב תלמידי הישיבות בפרט;
- (2) מספר צווי דחיית השירות וצווי הפטור משירות סדיר שניתנו לפי פרק זה;
- (3) נתונים השוואתיים בעניינים המפורטים בפסקאות (1) ו-(2) ביחס לשנים קודמות;

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך מוצע לקבוע הוראת מעבר לעניין רשימת הישיבות שפורסמה לפי סעיף 8 לחוק דחיית שירות (ר' דברי הסבר לסעיף 14(ו) המוצע).

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע כי כבודן, מעמדן ושילובן של הנשים בצבא הגנה לישראל לא ייפגע כתוצאה מיישומן של הוראות פרק ג' המוצע, זאת כדי להבטיח כי גם במהלך החלתן של שינוי חברתי זה המתמקד בשילובן של תלמידי הישיבות בשירות ביטחון, לא ייפגעו כבודן, מעמדן ושילובן של נשים בשירות ביטחון.

לסעיף 26יא המוצע

מוצע לקבוע כי שר הביטחון ידווח, אחת לשנה, לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת על יישומו של פרק ג' המוצע בשנה שחלפה, ובכלל זה על מספר המתייצבים לשירות סדיר ומספר המתייצבים כאמור מקרב תלמידי הישיבות, ועל מספר צווי דחיית השירות וצווי הפטור משירות סדיר שניתנו לפי פרק ג' המוצע. כמו כן יציג נתונים השוואתיים ביחס לשנים קודמות וידווח על השפעות יישום החוק על כבודן, מעמדן ושילובן של הנשים בשירות ביטחון. מוצע כי הדיווח האחרון יימסר גם לוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת.

פעילות הכוונה מקצועית. עוד מוצע לקבוע כי השכלה לעניין הגדרה זו היא לימודי תכנית היסוד בהגדרתה בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, או השכלה אחרת שאישר שר הכלכלה על פי אמות מידה שקבע בתקנות בשים לב לצרכי הצבא ולמעט לימודים לקראת תואר מוכר.

עוד מוצע להגדיר “עיסוק” לעניין הסעיף המוצע ככל עבודה שמקובל לקבל בעבודה שכר, בין שהיא נעשית בשכר ובין שנעשית שלא בשכר, למעט הכשרה תעסוקתית מיועדת, ולרבות כל עיסוק אחר שיקבע שר הביטחון.

הסעיף המוצע נועד לאפשר קידום הערך של שילוב בתעסוקה, בד בבד עם שימור ערך לימוד התורה, ותוך שימת לב להיקפי ההכשרה המותרים בראי השוויון.

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע כי שר הביטחון יגבש את רשימת הישיבות המוכרות לעניין פרק ג' לחוק, בהתאם לאמות מידה שיקבע בתקנות ובהתחשב בהמלצות ועד הישיבות בארץ ישראל ובהמלצות איגוד הישיבות הגבוהות הציוניות. מוצע לקבוע כי רשימת הישיבות תפורסם באתר האינטרנט של אגף כוח האדם בצבא הגנה לישראל ותופקד לעיון הציבור בכל לשכות הגיוס האזוריות.

(4) השפעת יישום הוראות פרק זה על השירות בשירות ביטחון, לרבות בכל הנוגע לכבודן, למעמדן ולשילובן של נשים בשירות ביטחון.

(ב) הדיווח לעניין השפעת יישום הוראות פרק זה על כבודן, מעמדן ושילובן של נשים בשירות ביטחון, כאמור בסעיף קטן (א)(4) יימסר גם לוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת.

26 יב. (א) שר הביטחון רשאי לקבוע תקנות לביצוע הוראות פרק זה ובכלל זה תקנות בעניינים אלה: תקנות

(1) הדרכים והמועדים להגשת בקשות לפי פרק זה;

(2) תנאים מוקדמים להגשת בקשה לפי פרק זה;

(3) אופן קביעת תלמידי הישיבה המתמידים ששירותם יידחה לפי סעיף 26, בשנת גיוס שלגביה לא הועברה רשימה מאת ועד הישיבות בארץ ישראל או ששר הביטחון סבר שאין לקבל רשימה שהועברה כאמור;

(4) התנאים והכללים להכרה בישיבה לפי סעיף 26.

(ב) תקנות לפי פרק זה יותקנו באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

תיקון סעיף 37 6. בסעיף 37 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם לגבי צו דחיית שירות שניתן לפי פרק ג'1, בשינויים המחויבים."

תיקון סעיף 38 7. בסעיף 38 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), ברישה, אחרי "צו לפי סעיף 36" יבוא "או צו לפי פרק ג'1";

(2) בסעיף קטן (ד), אחרי "סעיף 36(3)" יבוא "או פרק ג'1".

תיקון סעיף 43 8. בסעיף 43(א) לחוק העיקרי, אחרי "צבא הגנה לישראל" יבוא "וכן מי שניתן לו צו דחיית שירות לפי סעיף 36 או לפי פרק ג'1 והצו עומד בתוקפו".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים מוצע לתקן את סעיפים 37 ו-38 לחוק שירות 7 ו-6 ביטחון, שעניינם תנאים לדחיית שירות והאפשרות לבטל את דחיית השירות במקרה שלא מתקיימים התנאים שנקבעו לה, כך שיחולו גם על דחיית שירות שניתנה לפי פרק ג'1 המוצע.

יצוין כי סעיפים אלה מיייתרים את הצורך בהוראות שהיו קבועות בסעיפים 4 ו-7 לחוק דחיית שירות.

סעיף 8 מוצע לתקן את סעיף 43(א) לחוק שירות ביטחון, שעניינו יציאה מחוץ לישראל של מיועד לשירות ביטחון ויוצא צבא הנמנה עם הכוחות הסדירים של צה"ל, כך שיחול גם על מי שנמצא בדחיית שירות מכוח סעיף 36 או מכוח פרק ג'1 המוצע. הוראה זו באה להבטיח כי יציאת

לסעיף 26 המוצע

מוצע להסמיך את שר הביטחון, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו של פרק ג'1 המוצע. בכלל זה מוצע להסמיך את שר הביטחון לקבוע תקנות בעניין התנאים המוקדמים, הדרכים והמועדים להגשת בקשות לפי הפרק האמור, בעניין כללים להכרה בישיבה לעניין פרק זה, ובעניין אופן קביעת תלמידי הישיבה המתמידים בשנת גיוס שלגביה לא הוגשה רשימה מאת ועד הישיבות בארץ ישראל או בשנה שבה שר הביטחון סבר שאין לקבל רשימה שהוגשה כאמור (ר') גם דברי הסבר לסעיף 12 המוצע לגבי חובת התקנת תקנות ראשונות).

9. בחוק שירות ביטחון (הוראת שעה), התשנ"ה-1995⁶, בסעיף 1, ברישאה, במקום "עד יום ג' בתמוז התשע"ד (1 ביולי 2014)" יבוא "עד יום י"ג בתמוז התשע"ה (30 ביוני 2015)".

פרק ב': תחילה, תוקף, הוראות מעבר ויעדי גיוס

10. (א) בפרק זה – הגדרות
 "חוק דחיית שירות" – חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002⁷;
 "יום התחילה" – יום תחילתו של חוק זה;
 "שנת גיוס" – שנה המתחילה ב-1 ביולי והמסתיימת ב-30 ביוני.
- (ב) לכל מונח אחר בפרק זה תהא המשמעות הנודעת לו בחוק העיקרי.
11. תחילתם של סעיפים 15 ו-16 לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיפים 1 ו-2 לחוק זה ביום י"ד תחילה בתמוז התשע"ה (1 ביולי 2015).
12. תקנות ראשונות לפי סעיף 26(א)(3) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, יותקנו לא יאוחר מתום שנתיים מיום התחילה.
13. (א) סעיפים 26ג, 26ד ו-26ה לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיף 5 לחוק זה, יעמדו בתוקפם בתקופה שמיום התחילה עד יום ח' בתמוז התש"פ (30 ביוני 2020) (בפרק זה – תקופת הוראת השעה).
- (ב) בתום תקופת הוראת השעה יחולו הוראות אלה:
- (1) בסעיף 126 לחוק העיקרי –
- (א) בסעיף קטן (א), המילים "על אף הוראות סעיף 26ד" – יימחקו, ובמקום "לשירות לפי הסעיף האמור" יבוא "לשירות סדיר לפי סעיף 13";
- (ב) בסעיף קטן (ו), במקום "סעיף 26ד" יבוא "סעיף 13";
- (2) בסעיף 26ז(א) לחוק העיקרי, המילים "על אף הוראות סעיף 26ד" – יימחקו ובמקום "לשירות לפי הסעיף האמור" יבוא "לשירות סדיר לפי סעיף 13".

ד ב ר י ה ס ב ר

שירות אזרחי, ייקבעו בהוראת שעה, שתוקפה יפקע בסוף חודש יוני 2020. כך, אם לא יחוקק אחרת, מחודש יולי 2020, תחול חובת גיוס לשירות סדיר על כלל תלמידי הישיבות בהגיעם לגיל 18, למעט 1,800 תלמידי ישיבות מתמידים ו-300 תלמידי ישיבות גבוהות ציוניות.

לצורך כך מוצע לקבוע כי בתום תקופת הוראת השעה – ביום ח' בתמוז התש"פ (30 יוני 2020) – יבוטלו סעיפים 26ג, 26ד ו-26ה המוצעים, וכן יתוקנו סעיפים 126 ו-126ה המוצעים, שענינם דחיית שירות לתלמידי ישיבה מתמידים ולתלמידי ישיבות גבוהות ציוניות, כך שיחולו על מיועדים לשירות ביטחון החל בגיל 18.

תלמידי ישיבות המצויים בדחיית שירות מחוץ לישראל תיעשה לפי היתר ובהתאם לכללים שנקבעו לכך.

סעיף 12 מוצע לקבוע כי תקנות לפי סעיף 126 המוצע לעניין אופן קביעת תלמידי הישיבה המתמידים בשנת גיוס שלגביה לא הועברה רשימה מאת ועד הישיבות בארץ ישראל או ששר הביטחון סבר שאין לקבלה, יותקנו בתוך שנתיים מיום כניסת החוק המוצע לתוקפו.

סעיף 13 כאמור לעיל במבוא לדברי ההסבר מוצע כי סמכות שר הביטחון לדחות את שירותם של תלמידי הישיבות עד גיל 21 ומתן האפשרות לביצוע

⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 332; התשע"ג, עמ' 58.

⁷ ס"ח התשס"ב, עמ' 521.

(א) על אף האמור בפרק ג'1 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה, שביום התחילה מלאו לו 18 שנים לפחות וטרם מלאו לו 22 שנים, רשאי שר הביטחון, לפי בקשת המיועד, לתת לו צו דחיית שירות לפי סעיף 26ג(א) ו-(ב) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, ולחזור ולתתו עד הגיעו של המיועד לשירות ביטחון לגיל 24; נדחה שירותו של מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה לפי הוראות סעיף קטן זה, מזמן לזמן, עד הגיעו לגיל 24, רשאי שר הביטחון לפטור אותו, בצו, מחובת שירות סדיר; פקע תוקפו של צו דחיית שירות שניתן לפי סעיף קטן זה ולא הוארך הצו בטרם הגיע המיועד לשירות ביטחון לגיל 21 יחולו לגביו הוראות סעיף 13 לחוק העיקרי – ואם מלאו למיועד לשירות ביטחון במועד האמור 21 שנים – יחולו לגביו הוראות סעיף 26 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה.

(ב) מיועד לשירות ביטחון שביום התחילה מלאו לו 22 שנים לפחות ולפני יום פקיעת תוקפו של חוק דחיית שירות (בסעיף קטן זה – יום הפקיעה) ניתן לו צו דחיית שירות לפי החוק האמור, והצו עמד בתוקפו ביום הפקיעה, רשאי הפוקד לזמנו, בצו, להתייצב לשם בחינת שילובו בשירות סדיר או בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי חוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשס"ג–2013, במקום ובזמן שהפוקד או מי שהוא הסמיך לכך קבע בצו; מי שנקרא להתייצב בצו לפי סעיף קטן זה, חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו בצו כאמור; בחר המיועד לשירות ביטחון להשתלב בשירות סדיר או בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות, יחולו הוראות סעיף 26 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה; בחר המיועד לשירות ביטחון שלא להשתלב בשירות כאמור, רשאי שר הביטחון לפטור אותו, בצו, מחובת שירות סדיר.

(ג) (1) עובד משרד הכלכלה ששר הכלכלה הסמיכו לכך רשאי לקבל מפקד או מאדם מטעמו מידע המצוי בידיו לגבי מי ששר הביטחון פטר אותו מחובת שירות סדיר לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) (בסעיף קטן זה – מקבל פטור), לצורך פנייה של משרד הכלכלה או של מפעיל מטעם משרד הכלכלה, למקבל הפטור, לשם שילובו בתעסוקה, ובלבד שלא יועבר למפעיל כאמור מספר הזהות של מקבל הפטור; עובד משרד הכלכלה יבקש מידע לפי פסקה זו רק לצורך התכלית הקבועה בה ובמידה שנדרש; לעניין זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

רצוני ובלא קביעת חובת גיוס. הוראה זו באה לאפשר תקופת הסתגלות בטרם כניסת הסדר החובה לתוקפו כדי לעודד ככל האפשר את קידום ההסדר מתוך הסכמה רחבה ובלא כפייה. עוד מוצע להקדים את גיל הפטור של קבוצה מוגדרת זו כדי לאפשר את שילובה בשוק העבודה ובכך לקדם תכלית חברתית ראויה נוספת.

לסעיף קטן (ב)

באשר לתלמידי ישיבות ששירותם נדחה מעת לעת בהתאם לחוק דחיית שירות ואשר גילם הוא 22 שנים לפחות, מוצע לקבוע כי מי שנמנה עם קבוצה זו יידרש להתייצב לשם בחינת האפשרויות העומדות לפניו, קרי – השתלבות בשירות סדיר או בשירות אזרחי. ואלם תלמיד ישיבה מקבוצה זו שבחר שלא להשתלב בשירות סדיר או בשירות אזרחי, רשאי שר הביטחון לפטור אותו משירות סדיר.

סעיף 14 מוצע לקבוע הוראות מעבר לעניין החוק המוצע במטרה להחיל את הסדר שילובם של תלמידי הישיבות בשירות ביטחון ובשירות אזרחי באופן הדרגתי, כפי שפורט במבוא לדברי ההסבר.

לסעיף קטן (א)

מוצע להסמיך את שר הביטחון לדחות את שירותם של תלמידי ישיבות אשר במועד תחילתו של החוק המוצע מלאו להם 18 שנים לפחות וטרם מלאו להם 22 שנים. תלמידים אלה יהיו רשאים להמשיך את לימודיהם בתנאים שנקבעו בסעיף המוצע עד הגיעם לגיל 24, או יהיה רשאי שר הביטחון לפטור אותם מחובת שירות סדיר. תלמיד ישיבה כאמור שלא יעמוד בתנאי צו דחיית השירות, יוזמן להתייצב לשירות ביטחון בהתאם לגילו ולתנאי החוק המוצע. לפי המוצע קבוצה זו, שלפי ההסדר המוצע בהצעת חוק זו היתה צריכה להתגייס בארבע השנים הקרובות, תשולב בשירות צבאי או אזרחי באופן

”מידע” – מספר זהות, שם פרטי ושם משפחה, מען למשלוח דואר ומספר טלפון קווי ונייד;

”מפעיל מטעם משרד הכלכלה” – מי שמפעיל או מקיים מטעם משרד הכלכלה מרכז תעסוקה או פעילות להכוונה תעסוקתית;

(2) מידע יועבר לפי הוראות פסקה (1) באופן מאובטח בהתאם לנהלים שיקבע משרד הכלכלה;

(3) מקבל פטור שמידע לגביו הועבר לפי הוראות פסקה (1), זכאי לדרוש שהמידע האמור יימחק ולא יישמר; דרש מקבל פטור כאמור, ימחק עובר משרד הכלכלה את המידע;

(4) לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו לפי פסקה (1) ולא יעשה בו כל שימוש אלא לתכלית האמורה באותה פסקה; העובר על הוראה זו, דינו – מאסר שנה.

(ד) מי שעבר יום התחילה שירת בשירות אזרחי לפי חוק דחיית שירות או בשירות אזרחי משמר לפי החלטת ממשלה מס' 5275 מיום כ"ה בכסלו התשע"ג (9 בדצמבר 2012), יראו אותו כמי שהופנה לשירות אזרחי לפי סעיף 26ד(ג) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, ולא יחולו לגביו הוראות סעיף קטן (ב), ואולם לגבי שירותו כאמור יחולו ההוראות לפי חוק דחיית שירות שחלו על שירות אזרחי ערב פקיעת החוק האמור. (ה) מי שלפני תום תקופת הוראת השעה הופנה לשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי סעיף 26ד(ג) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, ובתום התקופה האמורה טרם השלים את שירותו כאמור, ימשיכו לחול לגביו הוראות סעיף 26 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה.

(ו) ישיבה שהיתה כלולה ברשימה שקבע שר הביטחון לפי סעיף 8 לחוק דחיית שירות ערב פקיעתו של החוק האמור, יראו אותה כישיבה שנקבעה לפי סעיפים 22א או 26ט לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיפים 4 ו-5 לחוק זה, לפי העניין, עד תום שנה מיום התחילה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ג)

אזרחי לפי סעיף 26ד(ג) המוצע ולא תחול לגביו הוראת המעבר האמורה בסעיף קטן (ב) לעיל. לגבי שירותו יחולו ההוראות שנקבעו לפי חוק דחיית שירות.

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע כי מי שיופנה לשירות אזרחי לפני תום תקופת הוראת השעה ימשיכו לחול עליו הוראות סעיף 26ד המוצע גם לאחר מועד זה, זאת כדי להסדיר את התנאים להשלמת השירות האזרחי למי שהחל בביצועו.

לסעיף קטן (ו)

מוצע לקבוע כי ישיבות, לרבות ישיבות הסדר, שהוכרו על ידי שר הביטחון לפי סעיף 8 לחוק דחיית שירות, יהיו מוכרות לעניין החוק המוצע עד תום שנה מיום תחילתו, וזאת כדי לשמר את רצף הפעלת הסדרי דחיית השירות לפי החוק. במהלך שנה זו, יגבש שר הביטחון את רשימת הישיבות המוכרות לעניין החוק המוצע, בהתאם לאמות מידה שיקבע בתקנות, כאמור בסעיפים 22א ו-26ט המוצעים.

מוצע לקבוע כי עובר משרד הכלכלה שהוסמך לכך יהיה רשאי לקבל מהפוקד מידע המצוי בידו לגבי מי ששר הביטחון פטר אותו מחובת שירות סדיר לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) המוצעים, כאמור לעיל, וזאת לצורך פנייה של משרד הכלכלה או של גוף המפעיל מטעמו מרכז תעסוקה או פעילות להכוונה תעסוקתית, למקבל הפטור לשם שילובו בתעסוקה, והכול בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף קטן (ג) המוצע.

קביעת הסמכות לתת פטור לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) ולפנות אל מקבלי הפטור לשם הפנייתם למסגרות המסייעות לשילוב בתעסוקה, לפי סעיף קטן (ג), נועדה לענות על הצורך המשקי החשוב בשילוב תלמידי ישיבות בשוק העבודה, והיא מוצעת בשם לב לגודלה של קבוצת מקבלי הפטור (כ-27,000 איש), גלילם ולמצבם המשפחתי.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי מי שעבר תחילתו של החוק המוצע שירת בשירות אזרחי, יראו אותו כמי שהופנה לשירות

15. יעדי גיוס לתקופת מעבר
הממשלה תפעל להגדלה הדרגתית של מספר המתגייסים, מקרב הציבור החרדי, לשירות סדיר ולשירות אזרחי ובתום תקופת הוראת השעה – לשירות סדיר (בסעיף זה – גיוס לשירות); לשם כך תחליט הממשלה, בין השאר, על יעדים שנתיים של גיוס לשירות, שיעלו מדי שנת גיוס, עד ליעד שהיה מושג מהחלת הוראות פרק ג' לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, ועל אופן השגתם, ובלבד שהיעד השנתי לשנת הגיוס שתחילתה בחודש יולי 2013, לא יפחת מ-2,270 מתגייסים לשירות.

16. (א) (א) על אף הוראות סעיף 13 לחוק העיקרי וסעיפים 126 ו-126 לחוק העיקרי כנוסחם בחוק זה, הושג יעד שנתי שעליו החליטה הממשלה לפי סעיף 15, בשנת גיוס מסוימת, החל בשנת הגיוס שתחילתה בחודש יולי 2016, רשאי שר הביטחון לדחות, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר של מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה אשר פוקד רשאי לקרוא לו לשירות סדיר, בשנת הגיוס האמורה, לפי סעיף 26 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, ובתום תקופת הוראת השעה – לפי סעיף 13 לחוק העיקרי, אם מצא כי מתקיימים לגביו התנאים לדחיית שירות כהגדרתם בסעיף 26 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, וראה לנכון לעשות כן בהתחשב בצורכי הביטחון ובהיקף הכוחות הסדירים, והכול לפי בקשתו של המיועד לשירות ביטחון.

(2) צו דחיית שירות לפי סעיף קטן זה יינתן לתקופה שלא תעלה על שנה.

(3) שר הביטחון רשאי לחזור ולתת למיועד לשירות ביטחון כאמור בפסקה (1) צו דחיית שירות לפי סעיף קטן זה, עד הגיעו לגיל 26.

(4) צו דחיית שירות שניתן לפי סעיף קטן זה יראו אותו כאילו ניתן לפי הוראות פרק ג' לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה.

(ב) מיועד לשירות ביטחון שהוא תלמיד ישיבה ששירותו נדחה לפי סעיף קטן (א), מזמן לזמן, עד הגיעו לגיל 26, רשאי שר הביטחון לפטור אותו, בצו, מחובת שירות סדיר; פקע תוקפו של צו דחיית שירות שניתן לפי סעיף זה בטרם הגיע המיועד לשירות ביטחון לגיל 26, ולא הוארך הצו – יחולו על המיועד לשירות ביטחון הוראות סעיף 26 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, ובתום תקופת הוראת השעה – הוראות סעיף 13 לחוק העיקרי.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף 16 להצעת החוק מוצע לקבוע כי משנת הגיוס המסתיימת בחודש יוני 2017, ככל שיעדי הגיוס של שנת גיוס מסוימת יושגו, יהיה רשאי שר הביטחון לדחות את מועד התייצבותם לשירות סדיר של שאר תלמידי הישיבות בני אותו שנתון גיוס, אף מעבר למכסות שנקבעו לתלמידי הישיבה המתמידים ולתלמידי הישיבות הגבוהות הציוניות. צו דחיית השירות כאמור יינתן לתקופה של שנה בכפוף להתקיימות התנאים לדחיית שירות לפי סעיף 26 המוצע, ושר הביטחון יהיה רשאי לחזור ולתת צו כאמור עד הגיעו של תלמיד הישיבה לגיל 26 ולאחר מכן לפטור אותו משירות סדיר. מי שקיבל צו דחיית שירות לפי הסעיף המוצע יראו אותו כאילו קיבל צו דחיית שירות לפי פרק ג' המוצע, ויחולו עליו כל ההוראות החלות לעניין צו דחיית שירות שניתן לפי אותו פרק (סעיפים 20, 37, 38 ו-43 לחוק שירות ביטחון כנוסחם המוצע, חובת הדיווח לפי סעיף 26 המוצע וכו').

סעיפים 15 בסעיף 15 להצעת החוק מוצע להטיל על 15 ו-16 הממשלה לפעול להגדלה הדרגתית של המתגייסים לשירות סדיר ולשירות אזרחי מקרב הציבור החרדי, ולקבוע לשם כך, בין השאר, יעדי גיוס שנתיים, זאת מתוך רצון לקדם את תהליך ההשתלבות של תלמידי הישיבות בשירות סדיר ובשירות אזרחי בדרך מוסכמת ובשיתוף פעולה.

לעניין זה מוצע לקבוע כי יעד הגיוס הראשון שייקבע לא יפחת ממספר תלמידי הישיבות שהתגייסו בשנת 2012 (2,270 משרתים בשירות צבאי ואזרחי) ושיעדי הגיוס יגדלו בהתמדה משנה לשנה עד ליעד שהיה מושג מהחלה של חובת גיוס כללית, בכפוף להסדרים המוצעים ביחס לתלמידי ישיבה מתמידים ולתלמידי ישיבות גבוהות ציוניות.

(ג) לא הושג יעד שנתי שעליו החליטה הממשלה לפי סעיף 15, בשנת גיוס מסוימת, החל בשנת הגיוס שתחילתה בחודש יולי 2016, לא יחולו הוראות סעיף זה באותה שנת גיוס ואילך, למעט על מי שניתן לו צו דחיית שירות לפי סעיף קטן (א) לפני אותה שנת גיוס.

ד ב ר י ה ס ב ר

שקבעה הממשלה בשנה פלונית משנת גיוס המסתיימת בחודש יוני 2017, לא יחול סעיף 16 המוצע מאותה השנה ואילך ויחולו הוראות פרק ג'1 המוצע, למעט לגבי תלמידי ישיבות ששירותם נדחה לפי סעיף זה לפני אותה שנת גיוס.

עם זאת כדי שמתן הבכורה לקידום ההסדר בשיתוף פעולה ובהסכמה לא יסכל את מגמת העלייה בשיעורי הגיוס בהתאם לתכליתו של ההסדר המעוגן בפרק ג'1 המוצע, מוצע לקבוע כי אם לא יתמלאו יעדי הגיוס

פרק א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה –

- "אזור" – כהגדרתו בתוספת לחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשס"ז-2007¹;
- "גוף מפעיל" – גוף שהרשות אישרה לעניין הפעלת משרתים בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות, לפי הוראות סעיף 9;
- "הוועדה" – ועדה מוועדות הכנסת שהכנסת קבעה לעניין חוק זה;
- "חוק שירות ביטחון" – חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986²;
- "המנהל" – המנהל הכללי של הרשות שמונה לפי סעיף 14(ג);
- "משרת בשירות אזרחי" – מי שמשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי חוק זה;
- "הרשות" – הרשות לשירות אזרחי שהוקמה לפי סעיף 14;
- "רשות ציבורית" –

- (1) הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידותיהן ויחידות הסמך שלהן;
- (2) לשכת נשיא המדינה;
- (3) הכנסת;
- (4) בתי המשפט, בתי דין, לשכות ההוצאה לפועל, וגופים אחרים בעלי סמכות שפיטה על פי דין;
- (5) רשות מקומית;
- (6) המוסד לביטוח לאומי;
- (7) גוף אחר, ובלבד שמתקיימים בו כל אלה:
- (א) הוא ממלא תפקיד ציבורי;
- (ב) הוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיפים 9(1) עד 9(7) או 9(9) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]³;
- (ג) עיקר פעילותו בתחומי השירות האזרחי כמשמעותם בסעיף 2(ב);
- "שירות אזרחי-ביטחוני" – שירות אזרחי לתלמידי ישיבות במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר, במערך הכבאות וההצלה או במשטרה הירוקה;

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1 מוצע לקבוע הגדרות למונחים שבהם נעשה שימוש תכוף בחוק המוצע, ובין השאר, למונחים שלהלן:
- להגדרה "אזור" – בהתאם למקובל בדברי חקיקה אחרים, "אזור" משמעו יהודה והשומרון למעט שטחי המועצה הפלסטינית, כפי שהמונח מוגדר בתוספת לחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשס"ז-2007;

¹ ס"ח התשס"ז, עמ' 364.

² ס"ח התשמ"ו, עמ' 107.

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

"שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות" – שירותי אזרחי למי שנדחה שירותו הצבאי בהתאם לסעיף 26 לחוק שירותי ביטחון;
"השר" – שר הכלכלה.

פרק ב': עקרונות השירות האזרחי לתלמידי ישיבות

2. (א) מיועד לשירותי ביטחון שהופנה על ידי פוקד לשירותי אזרחי לתלמידי ישיבות ונתן את הסכמתו לכך, בהתאם להוראות סעיף 26(ג) לחוק שירותי ביטחון, יופנה על ידי הרשות לשרת שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות בגוף מפעיל.
- (ב) שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות יהיה באחד מן התחומים המפורטים להלן, והכול בכפוף להוראות חוק זה ולתקנות: ביטחון הפנים, הגנת העורף, בריאות, רווחה, הגנת הסביבה, סיוע לאזרחים ותיקים, בטיחות בדרכים, חינוך, קידום התעסוקה, בטיחות הציבור, קליטת עלייה והסברה ממשלתית בעניין זכויות.
- (ג) שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות בתחום החינוך יבוצע מחוץ לקהילתו של המשרת בשירותי אזרחי, ומספר המשרתים בשירותי אזרחי שהרשות תפנה לשירות בתחום זה בכל שנה לא יעלה על 200.
- (ד) שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות יבוצע בישראל או באזור.
3. (א) שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות יבוצע אצל גוף מפעיל בלבד ועל פי הפניה של הרשות. אופן ביצוע השירות

ד ב ר י ה ס ב ר

תחומים חדשים שנוספו לרשימה הם: בטיחות בדרכים, חינוך, קידום התעסוקה, בטיחות הציבור והסברה ממשלתית בעניין זכויות. הוספת התחומים האמורים נועדה לאפשר ביצוע שירות משמעותי בתחומים בעלי תרומה ציבורית ניכרת.

בנוסף מוצע לקבוע כי לעניין שירות בתחום החינוך יחולו ההגבלות האלה: יהיה ניתן לשרת רק מחוץ לקהילת המשרת בשירותי אזרחי ומספר המשרתים שיופנו מדי שנה בשנה לשירותי אזרחי בתחום זה לא יעלה על 200. נעיר כי תחום החינוך לא היה בין התחומים שנמנו בחוק דחיית שירותי עבר, וזאת בשל החשש שיהיה קשה לפקח על תחום זה ולמנוע ממשרתים לשרת במסגרות הלימוד שלהם באופן שימנע דה־פקטו ביצוע שירות משמעותי. לאור זאת מוצע להגביל את ההפניה לתחום החינוך למספר מרבי של 200 משרתים בשנה וכן להגביל את השירות כך שיוכל להתבצע רק מחוץ לקהילה של המשרת בשירותי אזרחי.

מוצע לקבוע כי השירותי האזרחי יתבצע בישראל או באזור.

3 סעיף מוצע לקבוע הוראות שונות לגבי אופן ביצוע השירות:

מוצע לקבוע כי שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות יתבצע אצל גוף מפעיל ועל פי הפניה של הרשות. הוראות לגבי אישורו של גוף מפעיל, והוראות לעניין התפקידים המוטלים על גופים אלה לעניין השירותי האזרחי, נקבעו בפרק ג' המוצע.

להגדרות "שירותי אזרחי-ביטחוני", "שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות" – מוצע לקבוע כי השירותי האזרחי שיבוצע לפי החוק המוצע, בידי תלמיד ישיבה ששירותו הצבאי נדחה לצורך לימוד תורני, בהתאם לסעיף 26 לחוק שירותי ביטחון, יכונה "שירותי אזרחי לתלמידי ישיבות". כמו כן, מוצע להגדיר מסלול שירות חדש – "שירותי אזרחי-ביטחוני" אשר המשרתים במסגרתו יבצעו שירות במשטרת ישראל, בשירותי בתי הסוהר, במערך הכבאות וההצלה או במשטרה הירוקה.

2 סעיף מוצע לקבוע את המסגרת הכוללת של השירותי האזרחי לתלמידי ישיבות, כמפורט להלן:

מוצע לקבוע כי מיועד לשירותי ביטחון שהופנה על ידי פוקד לשירותי אזרחי לתלמידי ישיבות ונתן הסכמתו לכך, בהתאם להוראות סעיף 26(ג) לחוק שירותי ביטחון, כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת חוק שירותי ביטחון, יופנה בידי הרשות לשירותי אזרחי (להלן – הרשות) לשירותי אזרחי לתלמידי ישיבות בגוף מפעיל (ר' דברי הסבר לסעיף 26(ג) האמור בסעיף 5 להצעת חוק שירותי ביטחון).

עוד מוצע לקבוע כי התחומים שבהם יהיה ניתן לבצע שירותי אזרחי הם: ביטחון הפנים, הגנת העורף, בריאות, רווחה, הגנת הסביבה, סיוע לאזרחים ותיקים, בטיחות בדרכים, חינוך, קידום התעסוקה, בטיחות הציבור, קליטת עלייה והסברה ממשלתית בעניין זכויות. רשימת התחומים מבוססת, בשינויים אחדים, על רשימת התחומים שנקבעו בחוק דחיית שירות.

* ר' סעיף 26 לחוק שירותי ביטחון כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת חוק שירותי ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ג-2013, המתפרסמת בחוברת זו.

- (ב) גוף מפעיל לא ישמש, במישרין או בעקיפין, כמקום עבודה או כמקום לימודים של מי שמשרת אצלו בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות; הוראות סעיף קטן זה יחולו גם לעניין גוף או אדם הקשור לגוף מפעיל כאמור, כפי שקבע הש.ר.
- (ג) משרת בשירות אזרחי יסייע לעובדי הגוף המפעיל, אך לא ימלא את מקומם או את תפקידם.
- (ד) משרת בשירות אזרחי לא יעבוד בשעות השירות בעבודה המזכה בשכר, ולא ילמד בשעות השירות במסגרת לימודית כלשהי, למעט לימודי הכשרה לשירות בהתאם לסעיפים 6 ו-7.
- (ה) משרת בשירות אזרחי ימלא אחר הוראות הגוף המפעיל והוראות הרשות בכל תקופת שירותו, בכל הקשור לביצוע שירותו.
- (ו) השר רשאי לקבוע תנאים ומגבלות נוספים לגבי התפקידים שיבצעו המשרתים בשירות אזרחי.

ד ב ר י ה ס ב ר

מפעיל אשר נמצא כי פיטר עובד מעובדיו והפעיל במקומו משרת בשירות האזרחי בניגוד להוראות סעיף זה.

מוצע לקבוע איסור על עבודה או לימודים במהלך שעות השירות. הוראה זו נועדה להבטיח כי שעות השירות יוקדשו לביצוע השירות האזרחי ולא לפעילויות אחרות. הכלל האמור נועד להבטיח את איכות השירות האזרחי המבוצע, ולהבטיח מיצוי התועלת החברתית שנובעת מביצוע השירות. עם זאת יודגש כי משרתים בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות רשאים לעבוד או ללמוד בתקופת השירות ובלבד שהדבר נעשה שלא בשעות השירות. מוצע לאפשר למשרתי השירות האזרחי לעבוד בתקופת שירותם עקב הנסיבות המאפיינות בדרך כלל את השירות האזרחי של תלמידי הישיבות, המבוצע על ידי תלמידי ישיבות שגילם 21, שהם בדרך כלל בעלי משפחות ומשום שמתן האפשרות לעבוד, מאפשר בד בבד עם קידום התכלית של צמצום הפערים בשוויון בנשיאה בנטל, לזרז את שילובם בשוק העבודה באופן המגשים גם תכלית זו.

מוצע לקבוע כי משרת בשירות האזרחי לתלמידי ישיבות ימלא אחר הוראות הגוף המפעיל והוראות הרשות בתקופת השירות, בכל הקשור לביצוע שירותו.

מוצע להסמיך את שר הכלכלה (להלן – השר), לקבוע בתקנות תנאים ומגבלות נוספים לגבי התפקידים שבהם יהיה ניתן להפעיל משרתים בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות. מטרת ההוראה היא כפולה: ראשית, הבטחת האיכות והטיב של השירות האזרחי של משרתים בשירות אזרחי אשר יעסקו במהלך שנת השירות בשירות משמעותי מספק ומעשיר ובעל תועלת ציבורית ברורה. שנית, החשש שתואר בהרחבה לעיל, שהמשרתים בשירות אזרחי יתפסו את מקומם של עובדים מתעצם, שכן מדובר בעבודות בלתי מקצועיות שאותן מבצעים בדרך כלל עובדים בלתי מקצועיים ששכרם נמוך. יצוין כי לפי הסדר הקיים כיום נאסר על הפעלת משרתי השירות האזרחי לפי חוק דחיית שירות בתפקידי ניקיון או בתפקידי מזכירות.

מוצע לקבוע כי גוף מפעיל לא ישמש, במישרין או בעקיפין, כמקום עבודה או כמקום לימודים של מי שמשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות. אמנם על פי סעיף קטן (ד) שבסעיף זה אין איסור על המשרת לעבוד או ללמוד מחוץ לשעות שירותו, אך עם זאת מוצע לקבוע כי משרת בשירות אזרחי לא יעבוד או ילמד בגוף המפעיל גם מחוץ לשעות השירות. הוראה זו נועדה למנוע עירוב לא רצוי בין מקום השירות של המשרת לבין מקום העבודה או הלימודים שלו. קביעת כלל המונע עירוב כאמור מסייעת בשמירת טוהר המידות ומונעת ניגודי עניינים במסגרת הפעלת מערכת השירות האזרחי.

מוצע לקבוע כי משרת בשירות האזרחי לתלמידי ישיבות יסייע לעובדי הגוף המפעיל אך לא ימלא את מקומם או את תפקידם. הוראה ברוח זו קיימת כיום במסגרת תקנות דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם (שירות אזרחי). התשס"ז-2007 (להלן – תקנות דחיית שירות). מטרת ההוראה להקטין את הסיכון שמשרתי השירות האזרחי לתלמידי ישיבות יתפסו את משרותיהם של עובדים בלתי מקצועיים בשכר נמוך, ובכך יפגעו בהיצע המשרות הקיימות בשוק העבודה הישראלי ויובילו להרחבת מעגל האבטלה. מאחר שתפקידים שונים המבוצעים על ידי משרתי השירות האזרחי לתלמידי ישיבות יכולים להתבצע על ידי עובדים בלתי מקצועיים המועסקים בשכר נמוך, קיים חשש כי מעסיקים המונעים גם משיקולים כלכליים, יעדיפו את הפעלת משרתי השירות האזרחי לתלמידי ישיבות תחת העסקת עובדים בשכר, שכן עלות העסקת העובדים עולה בהרבה על העלות הכוללת של הפעלת משרתים בשירות אזרחי. מן הטעם האמור מוצע לקבוע כי משרתי השירות האזרחי אינם רשאים למלא את מקומם של עובדים ואף אינם רשאים למלא את התפקידים המבוצעים על ידי העובדים בגוף המפעיל.

כדי לסייע באכיפת הוראה זו ניתנה למנהל סמכות, בסעיף 12(א)4 המוצע, לבטל או להתלות אישור של גוף

(1) ישרת 30 שעות שבועיות בממוצע במשך שנתיים או 20 שעות שבועיות בממוצע במשך שלוש שנים;

(2) המשרת בשירות אזרחי-ביטחוני – ישרת 36 שעות שבועיות בממוצע למשך שנתיים.

(ב) השר ראשי לקבוע הוראות לגבי מספר מרבי של שעות שירות ביום לפי מסלולי השירות השונים המנויים בסעיף קטן (א).

5. (א) בין המשרת בשירות אזרחי לבין הגוף המפעיל והרשות לא יחולו יחסי עובד ומעביד.

(ב) משרת בשירות אזרחי לא יקבל שכר בעד השירות, ואולם הוא יהיה זכאי לדמי כלכלה בשיעורים שיקבע השר, בהסכמת שר האוצר, בהתאם לסוג התפקיד ואופי השירות שלו ובהתאם למצבו המשפחתי, ובלבד ששיעור דמי הכלכלה לא יעלה על שכר המשרת בשירות צבאי.

(ג) משרת בשירות אזרחי יהיה זכאי למימון הוצאות הנסיעה בתחבורה ציבורית ממקום מגוריו למקום השירות וחזרה, וכן לתנאי שירות נוספים כמפורט בתוספת; השר באישור הוועדה, ראשי, בצו, לשנות את התוספת.

ד ב ר י ה ס ב ר

בנוסף מוצע להסמיך את השר לקבוע הוראות לגבי מספר מרבי של שעות שירות ביום לפי מסלולי השירות השונים. הוראה זו נועדה, בין השאר, לשמור על רווחת המשרת ולמנוע את ביצוע השירות במשך שעות ארוכות ורצופות בלא מנוחה יומית נאותה.

סעיף 5 כדי להסיר כל ספק, מוצע להבהיר בחוק כי לא והתוספת יחולו יחסי עובד ומעביד בין משרת בשירות האזרחי לבין הגוף המפעיל או הרשות.

עוד מוצע לקבוע כי משרת בשירות אזרחי לא יקבל שכר בעד השירות; בכך בא לידי ביטוי אופיו של השירות כחלק מן החובה האזרחית לשותפות בנשיאה בנטל. עם זאת, משרת בשירות אזרחי יהיה זכאי לדמי כלכלה. שיעורם של דמי הכלכלה ייקבע בידי השר, בהסכמת שר האוצר, בהתאם לסוג התפקיד ואופי השירות של המשרת בשירות האזרחי, ובהתאם למצבו המשפחתי, ובלבד ששיעור דמי הכלכלה לא יעלה על שכר המשרת בשירות צבאי.

דמי הכלכלה הם אחד התמריצים לשירות ולכן קביעת דמי כלכלה בשיעורים שונים בשים לב לתפקידים ולמסלולי השירות, יכולה לעודד פנייה למסלולי שירות עדיפים.

הקביעה כי דמי הכלכלה בשירות האזרחי תלמידי ושיבות לא יעלו על אלה שמקבלים חיילים בשירות צבאי נובעת מהבכורה של השירות הצבאי והכרה בערכו העודף. קביעה זו נועדה לתמוך את הפרט העדיף שירות צבאי על פני שירות אזרחי.

מוצע לקבוע כי המשרתים בשירות אזרחי יהיו זכאים למימון הוצאות התחבורה הציבורית ממקום מגוריהם

סעיף 4 מוצע לקבוע את תקופת השירות של משרתים בשירות אזרחי ואת היקף השירות כדלקמן: תקופת השירות במסלול הרגיל תהיה שנתיים בהיקף של 30 שעות שבועיות בממוצע או שלוש שנים בהיקף של 20 שעות שבועיות בממוצע.

עוד מוצע לאפשר מסלול של שירות אזרחי-ביטחוני שיהיקפו יהיה 36 שעות שבועיות בממוצע במשך שנתיים. שירות אזרחי-ביטחוני כהגדרתו בסעיף 1 המוצע, הוא שירות במשרתת ישראל, בשירות בתי הסוהר, במערך הכבאות וההצלה או במשטרה הירוקה.

משך השירות שבוצע מכוח חוק דחיית שירות היה 40 שעות שבועיות במשך שנה אחת. תקנות דחיית שירות אפשרו שני מסלולים: מסלול מלא של 40 שעות שבועיות במשך שנה ומסלול מפוצל של 20 שעות שבועיות במשך שנתיים.

מוצע להאריך את תקופת השירות האזרחי לתלמידי ושיבות, כדי לתת מענה לביקורת שהועברה על היקף השירות האזרחי בבג"ץ רסלה, ששם צוין כי יש לשקול את הארכת השירות האזרחי כדי שיוכל להיות משמעותי מספיק אל מול משקלו של השירות הצבאי.

יצוין כי על פי הוראת סעיף 25(ה) המוצע, המשרתים בשירות אזרחי שיתחילו את שירותם עד יום ב' בתמוז התשע"ד (30 ביוני 2014) יוכלו לשרת במסלול האזרחי-ביטחוני או על פי מסגרת השעות שנקבעה בתקנות דחיית שירות: 40 שעות שבועיות בשנה או 20 שעות שבועיות במשך שנתיים. רק לאחר המועד האמור תיכנס לתוקפה הארכת משך השירות האמורה בסעיף 4(א)(1) המוצע, וזאת כדי לאפשר את ההיערכות הדרושה להארכת המוצעת של משך השירות.

- (ד) תניה הגורעת מתנאי השירות לפי סעיף זה, אין לה תוקף.
- (ה) בלי לגרוע מההוראות לפי סעיף זה, המנהל רשאי להורות על מקרים מיוחדים המצדיקים היעדרות של משרת בשירות אזרחי במהלך שירותו.
6. (א) משרת בשירות אזרחי יעבור הכשרה מתאימה לשירות לפי הוראות סעיף זה (להלן – הכשרה לשירות); הרשות אחראית למתן ההכשרה לשירות.
- (ב) המנהל יורה על תכניות הכשרה לשירות, בתחומים שיקבע השר, ורשאי הוא להורות על המועדים שבהם תועבר ההכשרה לשירות במהלך תקופת השירות.
- (ג) ימי ההכשרה לשירות ייחשבו חלק מתקופת השירות האזרחי לתלמידי ישיבות.
- (ד) השר רשאי לקבוע הוראות ותנאים לעניין ההכשרה לשירות, ובכלל זה הוראות לגבי השכלה, הכשרה מקצועית, ניסיון ועבר פלילי של העוסקים במתן ההכשרה, וכן הוראות לעניין המיתקנים, הכיתות והציוד הדרושים למתן ההכשרה.
7. (א) גוף מפעיל אשר מפעיל משרת בשירות אזרחי בתפקידים הדורשים הכשרה מיוחדת, אחראי לכך שהוא יעבור את ההכשרה האמורה, וזאת נוסף על ההכשרה לשירות לפי סעיף 6.
- (ב) תקופת ההכשרה המיוחדת האמורה בסעיף קטן (א) תיחשב חלק מתקופת השירות, למעט במקרים מיוחדים שיוורה עליהם המנהל.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 6 מוצע לקבוע כי המשרתים בשירות אזרחי יעברו הכשרה כללית לצורך שירותם במסגרת השירות האזרחי לתלמידי ישיבות. האחיות על העברת ההכשרה בפועל תוטל על הרשות.
- סוגי השירות השונים יחולקו לתחומים, בתקנות שיקבע השר, ולגבי כל אחד מהתחומים יקבע המנהל תכנית הכשרה.
- מוצע לקבוע כי ימי ההכשרה ייחשבו חלק מתקופת השירות של משרת, לכל דבר ועניין.
- כדי להבטיח את טיב ההכשרה ואיכותה, מוצע להסמיך את השר לקבוע הוראות לגבי כשירותם המקצועית של העוסקים במתן ההכשרה, ובכלל זה השכלתם, ניסיונם המקצועי ועברם הפלילי, וכן לגבי המוסדות שבהם תועבר ההכשרה בפועל והציוד הנדרש. מוצע בחוק זה להפוך את ההכשרה לחלק מן החובות הבסיסיות של משרתי השירות האזרחי, כדי להביא לשיפור השירות האזרחי, לקידום המשרתים, ולעידוד שילובם כאזרחים פעילים בחברה האזרחית.
- סעיף 7 מוצע לקבוע כי בתפקידי שירות אזרחי שבהם נדרשת הכשרה מקצועית מיוחדת, יהיה הגוף המפעיל אחראי לכך שהמשרת יעבור הכשרה מיוחדת כאמור.
- מוצע לקבוע כי גם תקופה זו תיחשב חלק מתקופת השירות של המשרת, למעט במקרים מיוחדים שעליהם יורה המנהל. מוצע להותיר למנהל את הסמכות לקביעת הנסיבות המיוחדות כגון נסיבות שבהן ההכשרה הדרושה הינה ארוכה במיוחד או שהיא מעניקה למשרת מיומנויות מקצועיות מיוחדות אשר יוכלו לשמש אותו גם לאחר
- למקום השירות וחזרה, ולתנאי שירות נוספים כמפורט בתוספת, כגון ימי חופשה, ימי מחלה ועוד.
- בלי לגרוע מהקביעה בעניין אי-קיומם של יחסי עובד-מעביד בין המשרת לבין הגוף המפעיל או הרשות, מוצע לקבוע בתוספת לחוק רשימת תנאים שאובים ממשפט העבודה, אשר יקנו למשרתי השירות האזרחי זכויות מסוימות בזמן שירותם. רשימת התנאים כוללת: ימי חופשה, היעדרות בשל מחלה, הוראות לעניין הפסקות במהלך יום השירות ובין יום אחד למשנהו, וכן תנאים הנוגעים לבטיחות וגיהות במקום השירות. לפי המוצע, השר יהיה רשאי, בצו, באישור הוועדה, לשנות את התוספת.
- תנאי השירות האמורים נקבעו בתוספת לחוק המוצע, כך שכבר בעת חקיקת החוק הראשי גובשו ונכללו מלוא ההוראות הדרושות להפעלת השירות האזרחי, באופן שלא יהיה צורך להמתין להתקנת תקנות לצורך הפעלת החוק – דבר העלול לעכב את הפעלת מערכת השירות האזרחי. כמו כן, יש בכך כדי לאפשר גמישות מספקת שתאפשר שינוי עתידי של תנאי העבודה שבתוספת בצו של השר בלי להידרש להליך חקיקה מלא.
- עוד מוצע לקבוע כי לא יהיה תוקף לתניה חוזית הגורעת מתנאי השירות לפי סעיף 5 המוצע ולפי התוספת. הוראה זו מבהירה כי תנאי שירות אלה נושאים אופי קוגנטי, ולא ניתן לוותר עליהם אפילו בדרך של חתימה על חוזה.
- כמו כן מוצע לתת למנהל סמכות להורות על מקרים מיוחדים שבהם משרת יהיה זכאי להיעדר משירות במהלך שירותו. היעדרויות אלה מותרות ולא יבואו במניין ימי היעדרות הקבועים בתוספת.

8. השלים משרת בשירות האזרחי את תקופת השירות בהתאם להוראות סעיף 4 ומצא
המנהל, לאחר קבלת חוות דעתו של הגוף המפעיל, כי המשרת בשירות האזרחי עמד
בכל תנאי השירות לפי חוק זה –

(1) ינפיק לו המנהל או מי שהוא הסמיך לכך תעודה המעידה על כך שהשלים את
שירותו כאמור;

(2) תיתן לו הרשות הודעה בדבר הזכויות הנתונות למשרת בשירות האזרחי שהשלים
את שירותו.

פרק ג': גוף מפעיל

9. (א) המבקש לשמש גוף מפעיל (בסעיף זה – מבקש האישור), יגיש לרשות בקשה
לאישור בהתאם להוראות שיקבע השר.

(ב) המנהל או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי לתת אישור גוף מפעיל למבקש האישור,
אם מצא כי מתקיימים בו כל אלה:

(1) אין במטרותיו או במעשיו של מבקש האישור אחד מאלה:

(א) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית;

(ב) תמיכה במאבק מזוין או במעשה טרור של אויב או של ארגון טרור,
נגד מדינת ישראל;

(ג) הסתה לגזענות, לאלימות או לטרור;

(2) מבקש האישור הוא אחד מאלה:

(א) רשות ציבורית;

ד ב ר י ה ס ב ר

פעילותו של גוף מפעיל חותרת תחת יסודותיה של מדינת
ישראל. אלה גם השיקולים לענין פסילת רשימת מועמדים
לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, ונובעת מהם האפשרות
להכיר במגוון רחב של גופים, אשר פניהם יכולים להיות
כפני החברה הישראלית. ההנחה היא שאמנם השירות
האזרחי נושא אופי ממלכתי, אך יכול להתבצע בגופים
מפעילים בעלי גוון חברתי ייחודי ובעלי מטרות ותחומי
עיסוק שונים ומגוונים, המשקפים עולם ערכים עצמאי.
מוצע כי למעט מקרי הקיצון האלה יהיה זכאי כל גוף
העומד בשאר הדרישות הקבועות בחוק ושעיסוקו
בתחומים הקבועים בסעיף 2(ב), לשמש גוף מפעיל. המתווה
המוצע מבטיח כי אמות המידה שלפיהן ניתן אישור לשמש
גוף מפעיל הן שוויוניות.

(2) מבקש האישור הוא רשות ציבורית, או שהוא תאגיד
העומד בדרישות מבניות אחרות: חברים במבקש ההכרה
שבעה חברים או בעלי מניות לפחות, שרובם אינם קרובי
משפחה, התאגיד התאגד בישראל ומקיים את הוראות
הדין התאגידי הרלוונטי, פועל למען מטרה ציבורית,
ומשתמש בנכסיו ובהכנסותיו להשגת מטרותיו בלבד. יוער
כי דרישות אלה דומות לאלה הקבועות בסעיף 2(9) לפקודת
מס הכנסה, לצורך הכרה בגוף כ"מוסד ציבורי". עוד יש
להבהיר כי מוסד ציבורי שהוכר לפי סעיף 46 לפקודת מס
הכנסה – דהיינו, לענין פטור ממס בשל תרומות הניתנות
לו – רואים אותו כאילו הוא עמד בתנאי פסקה זו.

תקופת השירות, כך שאין הצדקה לכלול את ימי ההכשרה
האמורים במניין ימי השירות.

סעיף 8 מוצע לקבוע כי עם השלמת תקופת השירות
הקבועה לשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי
סעיף 4 המוצע, ולאחר קבלת חוות דעתו של הגוף המפעיל,
יקבלו משרתי השירות האזרחי תעודה המעידה על כך
שהשלימו את תקופת השירות ועל משך השירות שביצעו.

עוד מוצע לקבוע כי הרשות תמסור למשרת שהשלים
את תקופת השירות הודעה בדבר הזכויות הנתונות לו עם
השלמת תקופת השירות.

סעיף 9 התנאי הבסיסי לפעילותו של גוף מפעיל על פי
החוק המוצע הוא מתן אישור מאת המנהל
לשמש גוף מפעיל בהתאם להוראות שיקבע השר. מוצע
להקנות את סמכות האישור למנהל או למי שהוא הסמיך
לכך, בין השאר, לנוכח מספרם הרב של הגופים המפעילים,
והגידול הרצוי והצפוי במספרם.

הסעיף המוצע מפרט את התנאים המצטברים
שבהתקיימם רשאי המנהל לתת אישור לגוף מפעיל:

(1) מטרות הגוף או מעשיו אינם כוללים שלילה של
קיום מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ואין בהם
תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל או הסתה לגזענות,
אלימות או טרור. מגבלה זו מתייחסת למקרי קיצון שבהם

(ב) תאגיד של שבעה חברים לפחות שרוב חבריו אינם קרובי משפחה או הקדש שמרבית נאמניו אינם קרובי משפחה, שהתאגד בישראל ומקיים את הוראות הדין התאגידי החל עליו, והקיים ופועל למטרה ציבורית, ונכסיו והכנסותיו משמשים להשגת אותה מטרה בלבד; לענין זה יראו מי שהגיש אישור כי הוא מוסד ציבורי לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה⁴, כאילו עמד בתנאי פסקת משנה זו;

(3) מבקש האישור אינו מפלגה, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992⁵;

(4) מבקש האישור הצהיר כי אינו עוסק ולא יעסוק בפעילות שיש בה משום תעמולת בחירות;

(5) הפעילות שיבצעו המשרתים בשירות אזרחי אצל מבקש האישור תהיה בתחומים הקבועים בסעיף 2(ב).

(ג) השר רשאי לקבוע תנאים נוספים לאישור גוף מפעיל וכן אמות מידה למילוי תפקידיו, בהתחשב, בין השאר, בסוגו ובתחום פעילותו, ובכלל זה בעניינים אלה:

(1) היחס בין היקף הפעילות בתחומי השירות כאמור בסעיף 2(ב) לבין כלל הפעילות הציבורית של הגוף המפעיל;

(2) מספר המועסקים בגוף המפעיל, מספר הפעילים בו ומספר מקבלי השירות ממנו;

(3) גובה שכרם של נושאי משרה בגוף המפעיל, בהתחשב במאפיינים שונים של אותו גוף, לרבות המחזור הכספי שלו והיקף מקבלי השירות ממנו;

(4) תקופת תוקפו של אישור גוף מפעיל;

(5) מספר המשרתים בשירות אזרחי שגוף מפעיל רשאי להפעיל.

מצא המנהל, בכל עת, כי יש צורך להורות על תנאים נוספים לפעילותו של גוף מפעיל לשם הבטחת ביצוע השירות באופן מיטבי ולשם הבטחת טובת המשרתים בשירות אזרחי, רשאי הוא להתנות תנאים כאמור ולהורות על קיומם במהלך תקופת תוקפו של האישור, כולה או חלקה, וכן רשאי הוא, אם מצא כי הדבר דרוש בשל שינוי נסיבות, לגרוע מאותם תנאים או לשנותם. 10. תנאים נוספים לפעילות גוף מפעיל

ד ב ר י ה ס ב ר

מקבלי השירות ממנו, בנוגע לשכרם של נושאי המשרה בגוף, בנוגע לתקופת תוקפו של האישור, וכן בנוגע למספר המשרתים בשירות אזרחי שהגוף רשאי להפעיל. הוראות אלה יאפשרו את התאמת האסדרה לצרכים, באופן שיאפשר את הבטחת איכות השירות האזרחי שיבוצע.

סעיף 10 מוצע להסמיך את המנהל לקבוע תנאים נוספים לפעילותו של גוף מפעיל מסוים, אם הוא

סבור שהדבר דרוש לשם הבטחת ביצוע השירות באופן מיטבי ולשם הבטחת טובת המשרתים, וכן לגרוע מתנאים אלה או לשנותם. הוראה זו מחזקת את הפיקוח על הגופים המפעילים, ומאפשרת לנהוג בגמישות ובמידתיות במקרים שבהם יש צורך לנקוט צעדים כלפי גוף מפעיל כדי להביאו לנהוג בהתאם להוראות החוק המוצע והנחיות הרשות.

(3) מבקש האישור אינו מפלגה והצהיר כי אינו עוסק ולא יעסוק בתעמולת בחירות. מגבלה זו שוללת את האפשרות לאשר גוף מפעיל אם הוא מזוהה פוליטית, היא משמרת את צביונו הממלכתי של השירות האזרחי ומונעת את החשש שמשרתי השירות האזרחי יבצעו שירות בעל צביון פוליטי.

(4) הפעילות שיבצעו המשרתים בגוף תהיה בתחומים המותרים על פי חוק – אלה המפורטים בסעיף 2(ב) המוצע.

מוצע להסמיך את השר לקבוע תנאים נוספים לאישורו של גוף מפעיל וכן אמות מידה למילוי תפקידו של הגוף המפעיל, ככל שיראה בכך צורך; בין השאר, יוסמך השר לקבוע הוראות – בנוגע ליחס בין היקף פעילות הגוף בתחומי השירות המותרים לבין שאר פעילותו, בנוגע למספר המועסקים בגוף, מספר הפעילים בו או מספר

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 190.

11. (א) גוף מפעיל יפעיל את המשרתים בשירות אורחי אצלו וימלא את חובותיו כלפיהם, חובות גוף מפעיל לפי הוראות חוק זה ובהתאם להסכם שייחתם בינו לבין הרשות, כפי שייקבע בתקנות.
- (ב) גוף מפעיל יודיע למנהל, בכתב, על כל שינוי שחל בפרט מהפרטים שמסר לפי סעיף 9, בתוך 30 ימים מהיום שנודע לו על השינוי, ויצרף את המסמכים הנוגעים לעניין.
12. (א) המנהל רשאי לבטל אישור גוף מפעיל או להתלותו, לאחר שנתן לגוף המפעיל הזדמנות להביא לפניו את טענותיו, אם מצא שהתקיים אחד מאלה:

- (1) הגוף המפעיל הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה;
- (2) חדל להתקיים תנאי מן התנאים למתן האישור לפי סעיף 9;
- (3) הופר תנאי מהתנאים הנוספים שהורה עליהם המנהל לפי סעיף 10;
- (4) נמצא כי הגוף המפעיל פיטר עובד מעובדיו והפעיל במקומו משרת בשירות אורחי, בניגוד להוראות סעיף 3(ג);
- (5) האישור ניתן על בסיס מידע כוזב או שגוי.

(ב) המנהל לא יבטל אישור ולא יתלה אותו לפי סעיף קטן (א)(1) עד (3), אלא לאחר שדרש מהגוף המפעיל לקיים את התנאי או ההוראה שהופרו או שחדלו להתקיים, כאמור באותו סעיף קטן, באופן ובתוך התקופה שהורה עליהם, והגוף המפעיל לא עשה כן; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו במקרה שבו לא ניתן לקיים את התנאי או ההוראה שהופרו או שחדלו להתקיים.

13. המנהל יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות, אחת לשנה במהלך חודש דצמבר, את רשימת הגופים המפעילים, את תחום הפעילות של כל גוף מפעיל ואת מספר המשרתים בשירות אורחי שהוא מפעיל.

פרק ד': הרשות לשירות אורחי וסמכויות פיקוח

14. (א) מוקמת בזה במשרדו של השר, הרשות לשירות אורחי, אשר תהיה אחראית על הפעלת השירות האורחי על פי הוראות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מצא כי האישור שניתן לו לשמש כגוף מפעיל ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי. סמכות זו תופעל לאחר שניתנה לגוף המפעיל אפשרות נאותה לתקן את הטעון תיקון והוא לא עשה כן, אלא אם כן מדובר באישור שניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי.

סעיף 13 מוצע לקבוע חובה של המנהל לפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות, במהלך חודש דצמבר בכל שנה, את רשימת הגופים המפעילים, את תחומי פעילותם ואת מספר המשרתים בשירות אורחי שהם מפעילים. הוראה זו נועדה לשמור על שקיפות בהתנהלות תחום השירות האורחי לתלמידי ישיבות בכלל, והרשות בפרט, ולאפשר למי שמתעניין בשירות אורחי בשנה העוקבת, להתוודע אל מקומות השירות הקיימים.

סעיף 14 מוצע להקים בחוק את הרשות לשירות אורחי אשר תפעל במשרדו של השר, בהתאם להחלטות השר ולמדיניות הממשלה.

וזאת בלי להידרש לשלילה מוחלטת של האישור העלולה לפגוע במשרתים בשירות אורחי ובפעילות רצויה שהם מקיימים במסגרת הגוף המפעיל.

סעיף 11 מוצע לקבוע את חובות הגוף המפעיל להפעיל את המשרתים בשירות אורחי בהתאם להוראות החוק המוצע ובהתאם להסכם שייחתם בינו לבין הרשות. כמו כן מוצע לקבוע כי גוף מפעיל ידווח על שינוי בפרטים שמסר לרשות לפי סעיף 9 המוצע בתוך 30 ימים מהיום שנודע לו על השינוי, ויצרף את המסמכים הנוגעים לעניין.

סעיף 12 מוצע לקבוע הוראות בדבר סמכותו של המנהל לבטל אישור של גוף מפעיל או להתלותו, לאחר שנתן לגוף המפעיל הזדמנות להביא לפניו את טענותיו. המנהל יהיה רשאי להפעיל את סמכותו זו אם מצא שהגוף המפעיל הפר הוראה מההוראות החוק המוצע, שהוא אינו עומד באחד מתנאי האישור, שהוא הפר את התנאים הנוספים שעליהם הורה המנהל, שהוא פיטר עובד מעובדיו והפעיל במקומו משרת בשירות האורחי או אם

(ב) הרשות תפעל בהתאם להחלטות השר ובמסגרת מדיניות הממשלה, והכול לפי הוראות חוק זה.

(ג) הממשלה תמנה, לפי הצעת השר, מנהל לרשות, שיהיה ממונה על ביצוע תפקידי הרשות.

(ד) המנהל יהיה עובד המדינה ויהיה כפוף במישרין לשר.

15. (א) השר רשאי להסמיך מפקחים, מבין עובדי הרשות, בסמכויות לפי חוק זה, כולן או חלקן, ובלבד שלא יוסמך מפקח אלא אם כן התקיימו לגביו כל אלה:

(1) משטרת ישראל הודיעה, בתוך שלושה חודשים מפנייתו של השר אליה, כי היא אינה מתנגדת להסמכתו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי חוק זה, כפי שהורה השר בהסכמת השר לביטחון הפנים;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים, ככל שהורה השר.

(ב) שמות המפקחים שהוסמכו לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות.

(ג) מפקח מוסמך להפעיל את הסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה, גם באזור.

16. (א) לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, לרבות לעניין אופי השירות האזרחי לתלמידי ישיבות ואיכותו, רשאי מפקח, לאחר שהזדהה –

(1) לדרוש מבעל תפקיד בגוף מפעיל וממשרת בשירות אזרחי, למסור לו כל ידיעה או מסמך הדרושים לו לצורך ביצוע תפקידו;

(2) להיכנס למשרדי כל גוף מפעיל ולמקומות שבהם יש לו יסוד סביר להניח שמשרתים בו משרתים בשירות אזרחי, ולעיין בכל מסמך הדרוש לו לצורך ביצוע תפקידו; ואולם אם המשרדים האמורים משמשים למגורים, לא ייכנס אליהם המפקח אלא במועד סביר שתואם עם מנהל המקום, ובהעדר מנהל כאמור – עם כל דיירי המקום, או על פי צו של בית משפט.

ד ב ר י ה ס ב ר

מפקחים בידי השר, שיחזיקו בסמכויות לפי חוק זה. על פי המוצע השר יהיה רשאי להסמיך מפקח רק אם הוברר שאין התנגדות של המשטרה להסמכה כאמור, אם הוא קיבל הכשרה מתאימה ואם הוא עומד בתנאי כשירות נוספים שעליהם הורה השר. עוד מוצע לקבוע כי שמות המפקחים יפורסמו ברשומות ובאינטרנט, וכי סמכויות הפיקוח יחולו גם באזור יהודה ושומרון.

סעיף 16 מוצע להבהיר כי למפקחים שיוסמכו על ידי השר יהיו נתונות סמכויות אלה:

(1) הסמכות לדרוש מסמכים או ידיעות מכל בעל תפקיד בגוף מפעיל, וכן ממשרת בשירות אזרחי.

(2) הסמכות להיכנס למשרדי הגופים המפעילים וכן למקומות שבהם משרתים בשירות אזרחי משרתים, ולעיין במסמכים הרלוונטיים. אם משרדי הגופים המפעילים או מקומות השירות משמשים למגורים, מוצע לקבוע כי המפקח יתאם את כניסתו עם מנהל המקום ובהעדר מנהל עם דיירי המקום או על פי צו של בית משפט.

על פי סעיף 25(א) המוצע יראו את מינהלת השירות האזרחי-לאומי שהוקמה מכוח החלטת הממשלה מס' 2295 מיום ה' באלול התשס"ז (19 באוגוסט 2007) כרשות שהוקמה לפי סעיף זה.

בנוסף מוצע לקבוע כי הממשלה תמנה, לפי הצעת השר, מנהל לרשות, שיהיה ממונה על ביצוע תפקידי הרשות. לפי המוצע המנהל יהיה עובד המדינה ויהיה כפוף במישרין לשר.

על פי סעיף 25(ב) המוצע יראו את ראש מינהלת השירות האזרחי-לאומי שכהן ערב תחילתו של החוק המוצע בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1761 מיום כ"ד בסיוון התש"ע (6 ביוני 2010), כמי שמונה למנהל לפי סעיף זה.

סעיף 15 אחד התפקידים המרכזיים של הרשות הוא הפיקוח על מערכת השירות האזרחי, ובכלל זה, אכיפת קיום הוראות החוק המוצע. כדי שיהיה ניתן לבצע את תפקיד הפיקוח, מוצע לקבוע הוראות בעניין הסמכת

(ב) בסעיף זה, "סמך" – לרבות פלט, כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995.⁶

(ג) לא יימסר מידע לפי סעיף זה אם מסירתו אסורה לפי כל דין.

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.⁷

(ה) מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה, אלא בעת מילוי תפקידו וכשיש בידו תעודה החתומה בידי המנהל המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג על פי דרישה.

17. (א) מפקח רשאי להפעיל את סמכויותיו לפי חוק זה כלפי המדינה ומוסדותיה.

תחולת סמכויות
הפיקוח על
המדינה

(ב) השר, בהסכמת השר הממונה, יורה בנוהל על תנאים לשימוש בסמכויות לפי סעיף 16 כלפי מערכת הביטחון, בשים לב לטעמים של ביטחון המדינה, שלום הציבור וביטחונו; השר, בהסכמת השר הממונה, יורה על נוהל ראשון לפי סעיף קטן זה, בתוך 180 ימים מיום תחילתו של חוק זה.

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו גם על שינוי של הנוהל האמור באותו סעיף קטן.

(ד) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (ב), מפקח לא יעשה שימוש בסמכויותיו לפי סעיף 16 כלפי מערכת הביטחון, אלא לאחר שעבר התאמה ביטחונית כמשמעותה בסעיף 15 לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002.⁸

(ה) בסעיף זה –

"מערכת הביטחון" – כל אחד מאלה:

(1) משרד הביטחון ויחידות הסמך שלו;

(2) יחידות ויחידות סמך של משרד ראש הממשלה שעיקר פעילותן בתחום ביטחון המדינה;

(3) משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר ומערך הכבאות וההצלה הארצי;

(4) הרשות להגנה על עדים;

"השר הממונה" – כמפורט להלן, לפי העניין;

(1) לעניין הגופים המנויים בפסקה (1) להגדרה "מערכת הביטחון" – שר הביטחון;

(2) לעניין הגופים המנויים בפסקה (2) להגדרה "מערכת הביטחון" – ראש הממשלה;

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק זה בכמה רשויות ביטחוניות (משרד הביטחון ויחידות הסמך שלו, יחידות ויחידות סמך ביטחוניות של משרד ראש הממשלה, משטרת ישראל, שב"ס והרשות להגנה על עדים), תיעשה לפי נוהל מיוחד. בנוהל זה, שאותו יקבע השר בהסכמת השר הממונה הרלוונטי לגבי כל אחת מהרשויות הביטחוניות האמורות, יפורטו התנאים להפעלת סמכויות הפיקוח ברשויות הביטחון השונות. כמו כן, מוצע לקבוע כי הפעלת סמכויות הפיקוח במערכות הביטחון האמורות, תיעשה רק בידי מפקח שעבר בידוק והתאמה ביטחונית.

עוד מוצע לקבוע כי מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה, אלא בעת מילוי תפקידו, לאחר שהזדהה, וכשיש בידו תעודה המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו שאותה יוכל להציג על פי דרישה.

סעיף 17 מוצע לקבוע כי מפקחים לפי חוק זה יוכלו להפעיל את סמכויותיהם גם כלפי המדינה ומוסדותיה. הוראה זו רלוונטית בכל מקרה שבו משרד ממשלתי או מוסד ממוסדות המדינה, מהווה גוף מפעיל. עם זאת, וכדי להבטיח כי הפעלת סמכויות הפיקוח לא תפגע באינטרסים אחרים של המדינה, ובהם שמירה על סודותיה וביטחונה, מוצע לקבוע כי הפעלת סמכויות הפיקוח לפי

⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

⁸ ס"ח התשס"ב, עמ' 179.

(3) לענין הגופים המנויים בפסקאות (3) ו-(4) להגדרה "מערכת הביטחון" –
השר לביטחון הפנים.

18. (א) לא מילא משרת בשירות אזרחי אחר ההוראות לפי חוק זה או אחר ההוראות
הגוף המפעיל הנוגעות לשירותו, רשאי המנהל, לאחר שקיבל את חוות דעתו של הגוף
המפעיל, להפסיק את שירותו של המשרת בשירות אזרחי או שלא להעניק לו אישור
על השלמת שירותו כאמור בסעיף 8, ובלבד שהתקיימו כל התנאים שלהלן:

(1) המשרת בשירות אזרחי זומן לשימוע לבחינת הפסקת שירותו או אימתן
אישור על השלמת השירות כאמור;

(2) הנימוקים להפסקת השירות או לאימתן האישור הועברו למשרת בשירות
אזרחי שבעה ימים לפחות לפני מועד השימוע שנקבע כאמור בפסקה (1).

(ב) הופסק שירותו האזרחי של משרת בשירות אזרחי כאמור בסעיף קטן (א) –

(1) יודיע על כך המנהל לפוקד כאמור בסעיף 2(א), לא יאוחר משבעה ימים
מיום הפסקת השירות;

(2) יחולו עליו ההוראות סעיף 26(ב) לחוק שירות ביטחון*.

פרק ה': הוראות שונות

19. לא יפגע מעמדה, כבודה או שילובה של אישה, בשל שירותם של משרתים בשירות
אזרחי לפי חוק זה. מניעת פגיעה
במעמדה של אישה
כתוצאה משילובם
של משרתים
בשירות אזרחי

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 19 כדי להבטיח ששילובם של תלמידי ישיבות
בשירות אזרחי לא יוביל לפגיעה בזכויותיהן
של נשים, מוצע לקבוע הוראה ולפיה לא יפגע מעמדה,
כבודה או שילובה של אישה, בשל שירותם של משרתים
בשירות אזרחי לפי החוק המוצע.

הוראה דומה מצויה בהצעת חוק שירות ביטחון לגבי
הצבא.

ככלל המשרתים בשירות אזרחי מגיעים מהחברה
החרדית אשר חלק מאורחות חייה הם הקפדה על צניעות
ומימושה באמצעות כללים של הפרדה בין גברים לנשים.
עם הצטרפותם של משרתים לשירות האזרחי מכוח חוק
דחיית שירות, עשו הרשות והגופים המפעילים מאמץ
לאפשר למשרתים לשמור על אורחות חייהם גם בזמן
תקופת שירותם בשירות אזרחי. מאמצים אלה הם חיוניים
ליצירת מערכת שירות שהשילוב בה אפשרי בלא התנגשות
עם תפיסות היסוד המקובלות בציבור החרדי. עם זאת, עקב
החשש שמאמץ זה עלול לגרום עמו גם פגיעה במעמדה,
בכבודה או בשילובה של אישה, מוצע לקבוע כאמור כי
לא תיפגע אישה, באשר היא – הן עובדות הגוף המפעיל
והן לקוחותיו – כתוצאה משילוב משרתי השירות האזרחי
בגוף המפעיל.

סעיף 18 מוצע לקבוע כי משרת בשירות אזרחי אשר לא
מילא אחר התנאים המפורטים בחוק זה או
שלא עמד בהוראות הגוף המפעיל הנוגעות לשירות,
רשאי המנהל, לאחר שקיבל חוות דעת מהגוף המפעיל,
להפסיק את שירותו של המשרת בשירות אזרחי או שלא
להעניק לו אישור על השלמת שירותו, ובלבד שהתקיימו
התנאים האלה: המשרת בשירות אזרחי זומן לשימוע לפני
המנהל וניתנה לו ההזדמנות להביא לפניו את טענותיו,
וכן שהנימוקים להפסקת השירות או לאימתן האישור
הועברו למשרת בשירות אזרחי שבעה ימים לפחות לפני
מועד השימוע כדי לאפשר לו להיערך לשימוע.

מוצע לקבוע כי אם הופסק שירותו של משרת בשירות
אזרחי כאמור לעיל, יודיע המנהל על כך לפוקד לא יאוחר
משבעה ימים מיום שהופסק השירות כאמור, ועל אותו
משרת בשירות אזרחי יחולו ההוראות סעיף 26(ב) לחוק
שירות ביטחון, כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת חוק שירות
ביטחון, שלפיהן הפוקד יהיה רשאי לקרוא לו להתייצב
לשירות צבאי סדיר.

* ר' סעיף 26 לחוק שירות ביטחון כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19 והוראת שעה) (שילוב תלמידי
ישיבות), התשע"ג-2013, המתפרסמת בחוברת זו.

20. שר הכלכלה ימסור, אחת לשנה, דיווח לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לגבי השנה דיווח שחלפה, בעניינים אלה:

(1) מספר המשרתים בשירות אזרחי ותחומי עיסוקם;

(2) סדרי הפיקוח על מילוי חובת השירות האזרחי;

(3) נתונים השוואתיים לשנים קודמות;

(4) השפעת יישומן של הוראות חוק זה בדבר שילוב משרתים בשירות אזרחי בפעילות גופים מפעילים, בכל הנוגע למעמדן, לכבודן ולשילובן של נשים; דיווח כאמור בפסקה זו יימסר גם לוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת.

21. השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו. ביצוע ותקנות

22. בחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963⁹, בסעיף 11(ג), אחרי פסקה (4) יבוא: תיקון חוק פיצויי פיטורים

"(5) הוא החל לשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות כהגדרתו בחוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013, ובלבד ששירת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות שישה חודשים לפחות";

23. בחוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994¹⁰ –

(1) בסעיף 1 –

(א) בהגדרה "שירות אזרחי", בסופה יבוא "או שירות אזרחי לתלמידי ישיבות כהגדרתו בחוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013";

(ב) אחרי ההגדרה "שירות אזרחי" יבוא:

"שירות אזרחי במסלול אזרחי-ביטחוני" – שירות אזרחי-ביטחוני כהגדרתו

בחק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013;

ד ב ר י ה ס ב ר

המקרים המנויים בסעיף האמור, נקבע כי עובד שהתפטר בסמוך להתנדבות לשירות האזרחי מכוח חוק דחיית שירות ייחשב כאילו פוטר. מוצע להחיל את ההסדר האמור גם על המשרתים בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי החוק המוצע ולתקן את ההפניה בסעיף האמור בהתאם.

סעיף 23 חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק קליטת חיילים משוחררים), משווה

את הזכאות של בוגרי השירות האזרחי מכוח חוק דחיית שירות לזכאות של חיילים משוחררים. מוצע לתקן כמה סעיפים בחוק זה כדי שגם המשרתים בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות ייהנו מהזכויות לפי חוק קליטת חיילים משוחררים, אשר מוענקות גם למתנדבים בשירות לאומי וגם למשרתים מכוח חוק דחיית שירות.

מכיוון שמנגנון תשלום המענק והפיקודון לפי חוק קליטת חיילים משוחררים הוא מנגנון שלפיו נצבר למשרת סכום כסף בעד כל חודש של שירות, מוצע לתקן את סעיפים 9 ו-10 לחוק קליטת חיילים משוחררים כך שלכל משרת בשירות אזרחי ייצבר סכום חודשי בהתאם להיקף שירותו היחסי, בשים לב למכפלת חודשי השירות ושעות השירות השבועיות הקבועות בכל מסלול.

סעיף 20 מוצע לקבוע חובת דיווח שנתית של השר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לגבי מספר המשרתים בשירות האזרחי ותחום עיסוקם, סדרי הפיקוח, נתונים השוואתיים לשנים קודמות והשפעת יישום החוק על מעמדן, כבודן ושילובן של נשים. הדיווח לגבי השפעת יישום החוק על מעמדן, כבודן ושילובן של נשים יימסר גם לוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת.

לאור אופיו התהליכי של ההסדר לגבי תלמידי הישיבות, הדיווח הזה נועד לאפשר לכנסת לפקח על התהליך, על העמידה בכללים ועל ההתקדמות שלו לאורך השנים.

סעיף 21 מוצע לקבוע כי השר יהיה ממונה על ביצוע הוראות החוק המוצע, ויהיה רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

סעיף 22 מוצע לקבוע תיקון עקיף לסעיף 11(ג) לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963. סעיף זה קובע שורה של מקרים שבהם התפטרות של עובד תיחשב כפיטורים המזכים את העובד בפיצויי פיטורים. בין

⁹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 136.

¹⁰ ס"ח התשנ"ד, עמ' 132.

"שירות אזרחי במסלול ביניים" – שירות אזרחי בהיקף של 30 שעות

שבועיות בממוצע;

(ג) בהגדרה "חייל משוחרר", בסופה יבוא "וכל חודש של שירות אזרחי במסלול ביניים כשלושת רבעי חודש שירות";

(ד) בהגדרה "שירות אחר", בסופה יבוא "או שירות אזרחי במסלול ביניים";

(2) בסעיף 9(א), אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) בעד כל חודש של שירות אזרחי במסלול ביניים – 306 שקלים חדשים";

(3) בסעיף 10(א), אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) בעד כל חודש של שירות אזרחי במסלול ביניים – 194 שקלים חדשים".

24. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995¹¹ –

תיקון חוק הביטוח

הלאומי

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "מתנדב בשירות לאומי" יבוא:

"משרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות" – מי שמשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות";

(ב) אחרי ההגדרה "שיעור הפיצוי" יבוא:

"שירות אזרחי לתלמידי ישיבות" – כהגדרתו בחוק שירות אזרחי לתלמידי ישיבות (הוראת שעה), התשע"ג-2013";

(2) בסעיף 158, בהגדרה "מבוטח", בפסקה (3), אחרי "מי ששירת" יבוא "בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות או";

(3) בסעיף 160(ה), אחרי "בשירות לאומי" יבוא "או משרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות";

(4) בסעיף 238, בהגדרה "ילד", בפסקה (3)(ב), אחרי פסקת משנה (2) יבוא:

"(3) משרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות";

(5) בסעיף 287, בסופו יבוא:

"(11) משרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות";

(6) בסעיף 348(ה), אחרי "מתנדב בשירות לאומי" יבוא "משרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות".

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 24 מוצע לתקן כמה סעיפים בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, כך שההגדרות הנוגעות לשירות לאומי יתייחסו מעתה גם לשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי החוק המוצע. כמו כן מוצע לתקן את המינוחים לכל אורך החוק האמור כך שיתייחסו גם לשירות אזרחי לתלמידי ישיבות לפי החוק המוצע.
- התיקונים העקיפים המוצעים באים להשוות את מעמדו של המשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות למעמד של משרתים בשירות האזרחי מכוחו של חוק דחיית שירות לעניין כמה סוגיות:
- הגדרת "מבוטח" ותנאי הזכאות בפרק שעניינו ביטוח אבטלה;
  - הגדרת "ילד" בפרק שעניינו ביטוח זקנה וביטוח שאירים;
  - הכללת המשרתים בשירות אזרחי בביטוח מתנדבים;
  - קביעת תשלום דמי ביטוח מופחתים.

¹¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

25. (א) מינהלת השירות האזרחי-לאומי שהוקמה מכוח החלטת הממשלה מס' 2295 הוראות מעבר מיום ה' באלול התשס"ז (19 באוגוסט 2007), יראו אותה כרשות שהוקמה לפי סעיף 14 לחוק זה.
- (ב) ראש מינהלת השירות האזרחי-לאומי שכיהן ערב תחילתו של חוק זה (להלן – יום התחילה), בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1761 מיום כ"ד בסיוון התש"ע (6 ביוני 2010), יראו אותו כמי שמונה למנהל לפי סעיף 14(ג) לחוק זה.
- (ג) על אף האמור בסעיף 9, מפעיל שהפעיל מופנים לשירות בשירות אזרחי ערב יום התחילה בהתאם להוראות לפי חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002¹² (להלן – חוק דחיית שירות), יראו אותו כגוף שאושר לפי הסעיף האמור עד תום שנתיים מיום התחילה.
- (ד) מי שהחל לשרת לפני יום התחילה בשירות אזרחי לפי חוק דחיית שירות או בשירות אזרחי משמר בהתאם להחלטת הממשלה מס' 5275 מיום כ"ה בכסלו התשע"ג (9 בדצמבר 2012), יחולו לגבי שירותו ההוראות לפי חוק דחיית שירות שחלו על שירות אזרחי לפי אותו חוק ערב פקיעתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

אזרחי משמר, אשר מבצעים את שירותם מכוח החלטת הממשלה מס' 5275 מיום כ"ה בכסלו התשע"ג (9 בדצמבר 2012). זכויותיהם של המשרתים בשירות אזרחי משמר היו מצומצמות יותר ומוגבלות יותר, בשים לב לעיגון בהחלטת ממשלה ולא בחקיקה ראשית. בהעדר חקיקה ראשית, לא היה מקור סמכות שמכוחו היה ניתן להעניק למשרתים בשירות אזרחי משמר את סל הזכויות המלא שהוענק למשרתים מכוח חוק דחיית שירות, וזאת במיוחד ביחס לזכויות שעיגון בחקיקה ראשית. לכן נקבע בסעיף 9 להחלטת הממשלה האמורה כי "הממשלה רושמת לפנייה את עמדת ראש מינהלת השירות האזרחי-לאומי בדבר החשיבות והדחיפות שבקידום חקיקה שתכליתה להשוות את הזכויות של מי שמבצעים שירות אזרחי משמר מכוח החלטה זו לזכויותיהם של מי ששירתו בשירות אזרחי לפי חוק דחיית שירות, וזאת במסגרת תיקון חקיקה ראשי להסדרת הסוגיה". בשים לב להחלטה זו ובשים לב לכך שהצמצום בהיקף הזכויות של המשרתים בשירות אזרחי משמר נבע רק ממגבלות הסמכות של הרשות המבצעת, מוצע כי גם לגבי שירותם של משרתים אלה יחולו ההוראות לפי חוק דחיית שירות שחלו על שירות אזרחי לפי אותו חוק ערב פקיעתו.

בנוסף מוצע לקבוע כי מי שיחל לשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות עד יום ב' בתמוז התשע"ד (30 ביוני 2014) יוכל לבחור בין שתי אפשרויות שירות:

סעיף 25 מוצע לקבוע הוראות מעבר שידירו את המשך הפעלתו התקינה של השירות האזרחי לאחר כניסת החוק לתוקף, כמפורט להלן:

מוצע לקבוע כי יראו את מינהלת השירות האזרחי-לאומי שפועלת כיום ושהוקמה מכוח החלטת ממשלה מס' 2295 מיום ה' באלול התשס"ז (19 באוגוסט 2007) כרשות שהוקמה לפי סעיף 14 המוצע.

מוצע לקבוע כי יראו את ראש מינהלת השירות האזרחי-לאומי שכיהן ערב תחילתו של החוק המוצע בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1761 מיום כ"ד בסיוון התש"ע (6 ביוני 2010) כמנהל שמונה לפי סעיף 14(ג) המוצע.

מוצע לקבוע כי גופים מפעילים שהפעילו מופנים לשירות בשירות אזרחי ערב כניסת החוק המוצע לתוקף (להלן – יום התחילה), יוכלו להמשיך ולפעול בשנתיים הראשונות שלאחר יום התחילה. הוראה זו תאפשר לרשות להיערך למתן אישורי גוף מפעיל הן לגופים שכבר פועלים ככאלה והן לגופים חדשים אשר יהיו מעוניינים בכך.

כדי שלא לפגוע במשרתים שהחלו את שירותם לפני יום התחילה אך לא סיימו אותו וכדי לאפשר להם לסיים את שירותם באותם התנאים שבהם התחילו, מוצע לקבוע כי מי שהחל לשרת לפני יום התחילה בשירות אזרחי לפי חוק דחיית שירות יחולו לגבי ההוראות לפי חוק דחיית שירות שחלו על שירות אזרחי לפי אותו חוק ערב פקיעתו. בנוסף, מוצע לקבוע הוראה דומה לגבי המשרתים בשירות

¹² ס"ח התשס"ב, עמ' 521.

(ה) מי שהחל לשרת בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות שאינו שירות אזרחי-ביטחוני, בתקופה שמיום התחילה עד יום ב' בתמוז התשע"ד (30 יוני 2014), יחולו עליו הוראות חוק זה, בשינויים אלה:

(1) במקום תקופת השירות והיקף השירות כאמור בסעיף 4(א)1, הוא ישרת 40 שעות שבועיות בממוצע למשך שנה או 20 שעות שבועיות בממוצע למשך שנתיים;

(2) במקום דמי כלכלה לפי סעיף 5(ב), ישולמו לו דמי כלכלה בהתאם להוראות תקנות דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם (שירות אזרחי), התשס"ז-2007¹⁵, כנוסחן ערב פקיעתו של חוק דחיית שירות.

26. חוק זה יעמוד בתוקפו עד יום ח' בתמוז התש"ף (30 ביוני 2020), ואולם מי שהחל את שירותו לפי חוק זה לפני המועד האמור ימשיכו לחול לגביו הוראות חוק זה עד תום שירותו.

תוקף

תוספת

(סעיף 5ג)

תנאי השירות של משרת בשירות אזרחי

1. (א) משרת בשירות אזרחי המשרת חמישה ימים בשבוע, זכאי ל-22 ימי חופשה לכל שנת שירות, שייחשבו חלק מהשירות, ומשרת בשירות אזרחי המשרת פחות מחמישה ימים בשבוע, זכאי לימי חופשה בהיקף יחסי למספר ימי השירות השבועיים שלו.
(ב) משרת בשירות אזרחי המשרת שישה ימים בשבוע, זכאי ל-26 ימי חופשה לכל שנת שירות, שייחשבו חלק מהשירות.
(ג) מועדי החופשה ייקבעו בידי הגוף המפעיל; בקביעתו כאמור יתחשב הגוף המפעיל, ככל האפשר, ברצון המשרת בשירות אזרחי.
2. (א) בלי לגרוע מן האמור בפרט 1, משרת בשירות אזרחי זכאי לתשעה ימי חופשה בחגים, שיכללו את מועדי ישראל כמשמעותם בסעיף 18 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948¹⁴, ואת יום העצמאות.

ד ב ר י ה ס ב ר

צבאי. מכאן הקושי לעניין השוויון במתן האפשרות לבצע שירות אזרחי – לתלמידי ישיבות, ולהם בלבד.

מנגד, ביחס לתלמידי הישיבות יש צורך לקדם תהליך הדרגתי של שינוי חברתי, שהוא ייחודי לקבוצה זו. ההנחה היא כי מערכת השירות האזרחי עשויה לסייע בהנעת תהליך השינוי בדרך המאפשרת השתלבות גם במערכת שירות מקלה, סמוכה למקום המגורים וללא התנתקות מהקהילה ומהמשפחה.

עקב הקשיים מזה, וחשיבות הנעת התהליך מזה, קובע סעיף 13(א) להצעת חוק שירות ביטחון כי תוקפם של כמה סעיפים באותה הצעת חוק, וביניהם סעיף 26 לחוק שירות ביטחון אשר מכוחו מופנים המשרתים לשירות אזרחי לתלמידי ישיבות – יהיה עד יום ח' בתמוז התש"ף (30 ביוני 2020).

(1) שירות לפי מסגרת השעות שהיתה קיימת לפי חוק דחיית שירות (40 שעות שבועיות במשך שנה או 20 שעות שבועיות במשך שנתיים). וקבלת דמי כלכלה על פי הוראות תקנות דחיית שירות, כנוסחן ערב פקיעת חוק דחיית שירות;

(2) שירות במסלול האזרחי-ביטחוני לפי החוק המוצע.

סעיף 26 כפי שעולה מהוראות הצעת חוק שירות ביטחון ומהוראות החוק המוצע, האפשרות להשתלב בשירות אזרחי לתלמידי ישיבות, שהוא שירות קצר מהשירות הצבאי ואשר אינו כרוך, ככלל, בסכנה, ניתנת אך ורק לתלמידי הישיבות, וזאת כדי ליצור מגוון מסלולי שירות מותאמים שיקלו על השתלבותם בשירות משמעותי כלשהו. ברי כי רבים מהמיועדים לשירות ביטחון מתקשים להשתלב בשירות הצבאי והיו שמחים לו עמדה לפנייהם האפשרות לבצע שירות אזרחי כחלופה לגיטימית לשירות

¹⁵ ס"ח התשס"ז, עמ' 740.

¹⁴ ע"ר התש"ח, תוס' א', עמ' 1.

(ב) משרת בשירות אזרחי זכאי לזכויות כפי שהיו ניתנות לו אילו היה עובד, לעניין היעדרות בתשלום מתעסקה ביום בחירות לפי סעיף 10 לחוק-יסוד: הכנסת¹⁵, וביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל לפי סעיף 4 לחוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, התשכ"ג-1963¹⁶.

3. (א) משרת בשירות אזרחי זכאי להיעדר מהשירות עקב מחלה, על פי אישור רפואי, עד 20 ימים בשנת שירות.

(ב) על אף האמור בפרט משנה (א), המנהל או מי שהוא הסמיך לכך רשאי לאשר למשרת בשירות אזרחי להיעדר מהשירות עקב מחלה, מעבר ל-20 הימים האמורים בפרט משנה (א) אם מצא כי יש הצדקה מיוחדת לכך, ובלבד שתקופת היעדרות הכוללת לא תעלה על 90 ימים; בבואו לאשר היעדרות נוספת כאמור, רשאי המנהל לדרוש חוות דעת רפואית נוספת או להיוועץ ברופא מטעמו ולהתחשב במשך היעדרות ביחס למשך השירות בפועל.

4. (א) משרת בשירות אזרחי יהיה זכאי להפסקה בת חצי שעה במהלך יום שירות.

(ב) משרת בשירות אזרחי יהיה זכאי להפסקה בת 12 שעות לפחות בין יום שירות אחד למשנהו.

(ג) בגוף מפעיל הפועל במשמרות, משרת בשירות אזרחי לא ישרת בלילה יותר משבוע אחד בתוך שלושה שבועות; לעניין זה, "שירות בלילה" – שירות ששתי שעות ממנו, לפחות, הן בתחום השעות שבין 22:00 ל-06:00.

5. משרת בשירות אזרחי לא יופעל במנוחה השבועית כמשמעותה בסעיף 7 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951¹⁷, אלא אם כן הגוף המפעיל מחזיק בהיתר כללי להעסקת עובדים במנוחה השבועית.

6. ההוראות לפי פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970¹⁸, יחולו, בשינויים המחויבים, על כל הגופים המפעילים, בנוגע למשרתים בשירות אזרחי.

7. משרת בשירות אזרחי יקבל מידע והכשרה למניעת תאונות עבודה ומחלות מקצוע, בהתאם להוראות לפי סעיף 8 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954¹⁹.

ד ב ר י ה ס ב ר

בנוסף מוצע לקבוע כי מי שהחל את שירותו לפי החוק המוצע לפני מועד פקיעתו האמור, ימשיכו לחול לגבי הוראות החוק המוצע עד תום שירותו האזרחי.

לאור הוראות הצעת חוק שירות ביטחון שמגביל כאמור את ההפניה לשירות האזרחי לתקופה האמורה מוצע לקבוע כי גם תוקפו של חוק מוצע זה יהיה עד יום ח' בתמוז התש"ף (30 ביוני 2020).

¹⁵ ס"ח תשי"ח, עמ' 69.

¹⁶ ס"ח התשכ"ג, עמ' 72.

¹⁷ ס"ח התשי"א, עמ' 204.

¹⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337.

¹⁹ ס"ח התשי"ד, עמ' 202.

